

2001
Комора доктора медицине
Републике Српске

BROJ 64

KOD

Izdavač

Komora doktora medicine RS

www.komoradoktorars.org

Glavni i odgovorni urednik

Prof. dr Vlastimir Vlatković

Izvršni urednik

Željko Raljić

Redakcioni odbor

Prof. dr Vlastimir Vlatković

Dr Srđan Mavija

Dr Ana Rogić

Dr Nina Marić

Dr Višnja Banjac Baljak

Dr Rade Lončar

Dr Verica Prodanović

Mr sc. med. Snežana Simić-Perić

Dr Goran Račetović

Izdavački savjet

Prof. dr Jelica Predojević-Samardžić

Prof. dr Peđa Kovačević

Dr Rajko Dodik

Doc. dr Novak Vasić

Dr Ljubiša Simić

Dr Radmila Ilić

Sekretar redakcije

Jelena Plavljanić

Lektor

Mladen Keleč

Grafika priprema i štampa

Grafomark d.o.o.

Adresa redakcije

KOD, Prvog krajiškog korpusa 4/1

78000 Banja Luka, RS, BIH

Tel: +387 51 32 93 60

e-mail: casopiskod@blic.netkomoradmr@blic.net

Časopis je oslobođen poreza na promet na osnovu

člana 33. stav 1. tačka 9, Zakona o akcizama i

porezu na promet, rješenjem br: 06/6-61-882/02,

Ministarstvo nauke i kulture RS.

Naslovna fotografija

Dr Tatjana Šutilović u operacionoj sali

Prof. dr Vlastimir Vlatković

MEDICINA I VJEŠTAČKA
INTELIGENCIJA*Ima dovoljno ljudi koji nam govore kako stvari stoje.**Sada bi nam dobro došlo nekoliko koji bi nam rekli kako bi stvari mogle da stoje.**Robert Orben*

Tehnološke revolucije su oblikovale ljudsku civilizaciju kroz istoriju, pomjerajući granice u načinu na koji živimo i radimo. Četvrta industrijska revolucija koju živimo spaja fizički, digitalni i biološki svijet, mijenjajući život, društvo i ljude na dosad neviđen način. Oblikuje se Novi Svijet, nalik onim velikim otkrićima poput pronalaska točka, kompasa, štamparske prese, električne energije, interneta, a sada vještačke inteligencije. Polako, ali sigurno prelazimo iz okvira materijalnog u okvire virtuelnog. Ostaje li išta od staroga? Duhovno možda?

Medicinu su uvijek oblikovali tehnološki napreci i proboji u nauci, od prvih anatomske studije, Leonardovih preciznih crteža ljudskog tijela, do sofisticiranih dijagnostičkih metoda savremenog doba. No, danas stojimo na pragu revolucije koja nije samo tehnološka, već i filozofska: integracija vještačke inteligencije u svakodnevnu medicinsku praksu kuca na naša vrata i ulazi ne pitajući za dopuštenje.

Porodična medicina je srce zdravstvenog sistema. Ona ne tretira samo simptome, već razumije čovjeka u njegovom socijalnom, emocionalnom i fizičkom kontekstu. Porodični doktor, koji pita, razumije i osjeća, sve manje vremena ima za iskonski ljudski dodir, a sve više postaje službenik. Može li vještačka inteligencija, sa svim svojim algoritmima, sačuvati humanost koja je suštinska za ovu oblast? Hoće li ona biti pomoć, koja će stvoriti prostor za više vremena i učiniti medicinu još humanijom, ili će je pretvoriti u nešto drugo?

Prvo, tvrdi se da vještačka inteligencija omogućava personalizovanu medicinu na do sada nezamisliv način. Može da brzo analizira velike količine podataka i da pruži preporuke koje su preciznije od standardizovanih smjernica. Drugo, ona bi trebalo da oslobodi ljekare administrativnih obaveza. Umjesto da troše sate na popunjavanje dokumentacije, imaće više vremena za pacijente. To bi značilo vraćanje medicine njenom suštinskom cilju: neposrednom kontaktu između ljekara i pacijenta, empatiji i razumijevanju.

Ipak, postoje i neke dileme. Ko će biti odgovoran ako vještačka inteligencija napravi grešku? Ili, kako osigurati da podaci pacijenata ostanu sigurni? Šta je sa ljudskom procjenom? Dobre doktore odlikuje onaj unutrašnji glas, koji im govori kada nešto nije kako treba.

Broj doktora porodične medicine rapidno se smanjuje iz godine u godinu. A porodična medicina bi trebala ostati stub ljudske brige i razumijevanja u novom dobu, uz podršku tehnologije koja može poboljšati kvalitet života svakog pacijenta. A ipak, stvari ne idu u tom pravcu. „Ima dovoljno ljudi koji nam govore kako stvari stoje. Sada bi nam dobro došlo nekoliko koji bi nam rekli kako bi stvari mogle da stoje“. Ili još bolje, trebao bi nam neko ko bi jasno rekao kako bi stvari trebalo da stoje.

Možda je upravo to suštinska filozofska lekcija. „Bez ljudske zajednice ljudsko biće ne bi moglo da preživi“ (Dalaj Lama). Medicina do sada nikada nije bila u konkurenciji sa tehnologijom, već je tehnologiju mudro koristila za dobrobit čovječanstva. Ako se pravilno usmjeri i koristi, vještačka inteligencija neće biti kraj humanosti u medicini. Naprotiv, može biti njen novi početak. Ali nikada, baš nikada, ne može zamijeniti ono što nas određuje kao ljude: kreativnost, inovativnost, empatija i emocija. U današnjem vremenu, izazov je sačuvati ih!

KOD SADRŽAJ

3

Riječ glavnog i odgovornog urednika

3

Aktuelno

*Svijet ne uspijeva u svom zdravstvenom pregledu
Spori nestanak primarne zdravstvene zaštite*

10

Događaji

*Nobelova nagrada za medicinu 2024.
Svjetska nagrada za kardiologe iz Srpske i Srbije
Srpski ljekar kojeg je odlikovao Putin
Evropski psihijatrijski kongres
Godišnja skupština njemačke savezne ljekarske komore
Ljekari UKC RS na edukaciji u Berlinu*

18

Aktivnosti Komore

*Za licencu doktora minimum C1 nivo znanja srpskog jezika
Prve licence*

22

Intervju

*Dr Tatjana Šutilović:
Prva žena vaskularni hirurg u Republici Srpskoj*

26

Korak dalje

*Manuelna terapija u Institutu Dr Miroslav Zotović:
Fascijalna manipulacija po Steccu*

33

Predstavljamo

*Bolnica iz hirurških i internističkih oblasti S-tetik
Urgentni centar UKC Republike Srpske*

Svijet u kojem živimo

Budućnost medicine u sinergiji ljekara i AI

36

Stručni skupovi

41

Treći kongres nefrologa Republike Srpske

Četvrti kongres oftalmologa Republike Srpske

Prvi kongres urgentne medicine

Treći međunarodni simpozijum iz ehokardiografije

Simpozijum endokrinologa i dijabetologa Republike Srpske

Majski pulmoloski dani 2025.

Prvi postdiplomski kurs iz dijabetologije, gojaznosti

i kardiometaboličkih bolesti

Simpozijum u organizaciji Udruženja hirurga RS

Iz istorije medicine

62

Aspazija iz Mileta i Kleopatra Metrodora

U slobodnom vremenu

66

Dr Tijana Tepić:

Potreba za saznavanjem je eliksir mladosti

Rekreacija

69

Grmečki marš ponovo okupio planinare i ljubitelje prirode

Izdavačka djelatnost

72

In memoriam

74

Kongresi

76

SVIJET NE USPIJEVA U SVOM ZDRAVSTVENOM PREGLEDU

U novom statističkom izveštaju Svjetska zdravstvena organizacija upozorava na usporavanje globalnog zdravstvenog napretka

Svjetska zdravstvena organizacija (SZO) je objavila svoj izveštaj o zdravstvenoj statistici u svijetu za 2025. godinu, otkrivajući da značajne uticaje izazvane pandemijom COVID-19 na gubitak života, skraćivanje dužine života i pogoršanje opšteg zdravlja i blagostanja. Za samo dvije godine, između 2019. i 2021. godine, očekivani životni vijek u svijetu opao je za 1,8 godina - najveći pad u novijoj historiji - preokrenuvši prethodnu deceniju

zdravstvenih poboljšanja. Povećani nivoi anksioznosti i depresije povezani sa COVID-19 smanjili su očekivani životni vijek u svijetu za 6 nedelja - brišući većinu prethodnih dobitaka postignutih smanjenjem smrtnosti od nezaraznih bolesti (NZB) tokom istog perioda.

Izveštaj SZO-a sumira globalne podatke o napretku ka ciljevima inicijative SZO „Tri milijarde“, otkrivajući uticaje pandemije i dužeg trenda usporavanja napretka koji je

počeo prije pandemije, a potom i sporijeg oporavka. SZO upozorava da je ukupni napredak ugrožen i da je potrebna hitna globalna akcija kako bi se vratilo na pravi put.

- Iza svake stavke podataka stoji osoba – dijete koje nije doživjelo peti rođendan, majka izgubljena na porođaju, život prekinut bolešću koja se mogla spriječiti, rekao je dr Tedros Adhanom Gebrejesus, generalni direktor SZO.

- Ovo su tragedije koje su se mogle izbjeći. One ukazuju na kritič-

ne nedostatke u pristupu, zaštiti i ulaganjima – posebno za žene i djevojčice. Napredak u zdravstvu se usporava. Svaka vlada ima odgovornost da djeluje, sa hitnošću, posvećenošću i odgovornošću prema ljudima kojima služi, dodao je dr Gebrejesus.

Napredak i zastoji u zdravstvu

Izveštaj o svetskoj zdravstvenoj statistici za 2025. godinu predstavlja mješoviti napredak ka ciljevima inicijative SZO „Tri milijarde“. Procjenjuje se da je do kraja 2024. godine 1,4 milijarda ljudi više živjelo zdravije, što je premašilo cilj od milijardu. Napredak u zdravijem životu pokrenut je smanjenjem upotrebe duvana, poboljšanim kvalitetom vazduha i boljim pristupom vodi, higijeni i sanitarijama. Ali napredak ka povećanom pokrivanju osnovnih zdravstvenih usluga i zaštiti od vanrednih situacija je zaostao: samo 431 milion ljudi više je dobilo pristup osnovnim zdravstvenim uslugama bez finansijskih poteškoća, a blizu 637 miliona ljudi više je bolje zaštićeno od zdravstvenih vanrednih situacija.

Smrtnost majki i djece ne opada dovoljno brzo da bi se dostigli globalni ciljevi. Napredak je zastao, što dovodi milione života u opasnost. Ovo usporavanje dolazi nakon dvije decenije izuzetnih rezultata: između 2000. i 2023. godine, smrtnost majki je opala za preko 40%, a smrtnost djece mlađe od 5 godina je više nego prepolovljena. Ali nedovoljno ulaganje u primarnu zdravstvenu zaštitu, nedostatak kvalifikovanih zdravstvenih radnika i nedostaci u uslugama poput imunizacije i bezbjednog porođaja sada koče napredak.

Bez hitne korekcije kursa kako bi se ispunili ciljevi za 2030. godinu,

svijet rizikuje da izgubi šansu da spriječi dodatnih 700.000 smrtnih slučajeva majki i 8 miliona smrtnih slučajeva djece mlađe od 5 godina između 2024. i 2030. godine.

Hronične bolesti koje dovode do većih gubitaka života

Prevremene smrti od nezaraznih bolesti – kao što su srčane bolesti, moždani udar, dijabetes i rak – rastu, vođene rastom stanovništva i starenjem, i sada čine većinu smrtnih slučajeva među ljudima mlađim od 70 godina širom svijeta. Svijet trenutno nije na pravom putu da smanji prevremenu smrtnost od nezaraznih bolesti za planiranu jednu trećinu do 2030. godine. Napredak je moguć tamo gdje su se vlade i civilno društvo obavezali na akciju: upotreba duvana opada, a globalna potrošnja alkohola je pala sa 5,7 na 5,0 litara po glavi stanovnika između 2010. i 2022. godine. Zagađenje vazduha ostaje jedan od glavnih uzroka smrti koja se može spriječiti širom svijeta. Uticaj lošeg mentalnog zdravlja i dalje koči napredak.

Oporavak u osnovnim zdravstvenim uslugama je i dalje nepotpun. I dalje se predviđa manjak od 11,1 miliona zdravstvenih radnika do 2030. godine, pri čemu je skoro 70% ovog nedostatka koncentrisano u afričkom i istočnomediteranskom regionu.

- Jaki zdravstveni sistemi oslanjaju se na pouzdane zdravstvene informacije. Blagovremeni, pouzdani podaci dovode do boljih odluka i bržih rezultata, rekao je dr Hajdong Vang, šef jedinice SZO za zdravstvene podatke i analitiku.

- SZO podržava zemlje kroz strategiju SCORE za jačanje zdravstvenih informacionih sistema i kroz Svjetski centar za zdravstvene podatke, koji pomaže u standardiza-

ciji, poboljšanju i otključavanju vrijednosti podataka u svim zemljama i sistemima, naglasio je dr Vang.

Neujednačen napredak u vezi sa zaraznim bolestima

Stope incidencije HIV-a i tuberkuloze opadaju, a manje ljudi treba liječenje od tropskih bolesti. Međutim, malarija se ponovo javlja od 2015. godine, a antimikrobna rezistencija ostaje izazov za javno zdravlje. U 2023. godini, pokrivenost vakcinacijom djece – uključujući treću dozu vakcine protiv difterije, velikog kašlja i tetanusa (DTP3) – nije se vratila na nivo prije pandemije. Mnoge zemlje takođe zaostaju u rješavanju osnovnih zdravstvenih rizika – kao što su nehranjenost, zagađenje vazduha i nebezbedni uslovi života.

Nedavni poremećaji u međunarodnoj pomoći dodatno prijetu da destabilizuju napredak, posebno u zemljama sa najvećim potrebama za zdravstvenom zaštitom. Održivo i predvidljivo finansiranje – iz domaćih i međunarodnih izvora – je hitno potrebno kako bi se zaštitili teško stečeni dobici i odgovorilo na rastuće prijetnje.

- Ovaj izveštaj pokazuje da svijet ne uspeva u svom zdravstvenom pregledu. Ali zemlje su pokazale da je brz napredak moguć, rekla je dr Samira Asma, pomoćnica generalnog direktora SZO za podatke, analitiku i sprovođenje uticaja.

- Zajedno možemo dostići svijet u kome su podaci blagovremeniji i tačniji, programi se kontinuirano poboljšavaju, a prevremene smrti postaju rijetke. Brzinom, obimom i pametnim investicijama, svaka zemlja može ostvariti mjerljive dobitke, poručila je dr Asma.

15. maj 2025. godine, Ženeva

SPORI NESTANAK PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

SZO procjenjuje globalni manjak od 4,3 miliona ljekara, medicinskih sestara i drugih zdravstvenih radnika. Jesmo li spremni za ono što slijedi?

Primarna zdravstvena zaštita oduvijek je bila temelj moderne medicine – prva linija odbrane, sistem koji sprečava hospitalizacije i jedino mjesto gdje se zaista upravlja dugoročnim zdravljem. Ipak, tiho i postepeno, ona nestaje. Sve manje ljekara se odlučuje za primarnu zaštitu, sve više pacijenata se muči da dođe do termina, a cijeli zdravstveni sistem se prilagođava kako bi nadoknadio taj gubitak.

Problem nije samo u tome što je sve manje ljekara – već i u tome što se medicina prilagođava njihovom odsustvu na načine koji bi mogli preoblikovati zdravstvenu zaštitu. U bolnicama i ambulantama, obim posla koji su ranije obavljali doktori porodične medicine sada se raspoređuje na niz alternativnih rješenja. Medicinske sestre specijalizovane za naprednu praksu i asistenti ljekara preuzimaju sve više odgovornosti, često uz minimalni nadzor. Hitne ambulante i klinike u maloprodajnim centrima popunjavaju prazninu u dugoročnoj njezi, liječeći pacijente od slučaja do slučaja.

Telemedicina se brzo širi, ali često nauštrb kontinuiteta njege. Vještačka inteligencija se promovira

kao dijagnostički alat, s algoritmi koji pokušavaju da zamijene intuiciju i prepoznavanje obrazaca koje iskusni ljekari razvijaju godinama rada s pacijentima.

Ove promjene čine zdravstvenu zaštitu dostupnijom u kratkom roku, ali sa skrivenim posljedicama. Iako su medicinske sestre i asistenti ljekara neprocjenjivi u sistemu, oni nemaju istu obuku

U američkom sistemu za veterane, bolnice koje su proširile ulogu medicinskih sestara zabilježile su porast troškova po pacijentu od 7% zbog češćih dijagnostičkih testova i hospitalizacija. Istraživanje iz 2024. godine je pokazalo da su medicinske sestre 35% češće upućivale pacijente specijalistima nego ljekari, čime su rasli troškovi i broj nepotrebnih intervencija.

Kriza nije ograničena na SAD – to je globalni problem. Svjetska zdravstvena organizacija procjenjuje globalni manjak od 4,3 miliona ljekara, medicinskih sestara i drugih zdravstvenih radnika. Evropa

se suočava sa vlastitom krizom porodične medicine, uprkos blagom porastu broja opštih ljekara po glavi stanovnika.

Problem nije samo u tome što je sve manje ljekara – već i u tome što se medicina prilagođava njihovom odsustvu

kao ljekari. Studije su pokazale da češće upućuju pacijente specijalistima, što dovodi do većih troškova i nepotrebnih procedura.

Može se desiti i najboljim doktorima.

Sigurna profesija - Osiguranje karijere od profesionalne pogreške.

Sigurna profesija

Zaštita medicinskih i srodnih djelatnosti

Želimo Vas uvesti u svijet zaštite, Vas i Vaše medicinske profesije. Vođeni tom idejom naš cjelokupni program zaštite medicinske profesije objedinili smo pod nazivom UNIQA Sigurna profesija - najbolje rješenje za sve neželjene okolnosti na koje nemate uticaja.

Ugovaranjem osiguranja iz programa UNIQA Sigurna profesija ublažit ćete neželjene finansijske posljedice jer vam UNIQA Osiguranje omogućava da djelujete unaprijed i zaštitite svoju karijeru!

Naš program zaštite sadrži sljedeće:

Postavite sebi već danas pitanja koja će jednog dana svakako doći na red:

- ☒ osiguranje od profesionalne odgovornosti
- ☒ osiguranje pravne zaštite
- ☒ osiguranje finansijskog gubitka

Osiguranje od profesionalne odgovornosti

Osiguravajuće pokriće obuhvata rizike koji mogu nastati tokom obavljanja poslova iz djelokruga osigurane, profesionalne djelatnosti za koju je zdravstveni radnik - osiguranik stručno i znanstveno osposobljen unutar ustanove u kojoj djeluje.

Osiguranje uključuje:

- ☒ troškove odbrane i sudskog postupka
- ☒ isplatu odštetnog zahtjeva
- ☒ pokriće koje vrijedi i u slučaju pružanja prve pomoći na području Europe
- ☒ za osigurane slučajeve nastale tokom jedne godine nadoknađuje se najviše dvostruki iznos ugovorenog osiguranog iznosa (agregatni limit).

Osiguranje pravne zaštite u krivičnom i prekršajnom postupku

Osiguranje pravne zaštite je zaštita od troškova koji nastanu kao posljedica radnji i propusta u obavljanju medicinske djelatnosti kao profesionalne djelatnosti.

Osiguravajuća zaštita obuhvata:

- ☒ odbranu kod krivičnih djela i prekršaja nastalih u obavljanju profesionalne djelatnosti navedene na polisi osiguranja
- ☒ odbranu u disciplinskom postupku kao posljedice krivičnog djela ili prekršaja
- ☒ postupak u slučaju ulaganja pravnih lijekova (žalbeni postupak)
- ☒ troškove odbrane i sudskog postupka do ugovorenog osiguranog iznosa
- ☒ jamčevinu
- ☒ osigurane rizike nastale na području cijele Europe

Osiguranje finansijskih gubitaka

Osiguranje prekida rada kod vlasnika privatnih djelatnosti. Osiguran je finansijski gubitak uzrokovan prekidom rada osigurane djelatnosti ili ordinacije kao posljedice:

- ☒ bolesti osigurane osobe
- ☒ nesretnog slučaja osigurane osobe
- ☒ elementarne nepogode (npr. požar, udar грома, oluja, eksplozija, izljev vode iz vodovodnih cijevi, provalna krađa uključujući i vandalizam)
- ☒ karantene uvedene zbog zaraze ili epidemije.

Posjetite UNIQA web stranicu www.uniqa.ba/sigurna-profesija

i informišite se dodatno o Sigurnoj profesiji. Također, putem Lead box "Želite ponudu?" možete poslati upit za ponudu sukladno Vašem opisu posla i Vašim potrebama.

Nobelova nagrada za medicinu 2024.

AMBROS I RAVKUN OTKRILI MIKRORNA

Disregulacija mikroRNA može dovesti do različitih patoloških stanja, uključujući rak, diabetes, neurodegenerativne bolesti i autoimune poremećaje

Ambros i Ruvkun na dodjeli Nobelove nagrade

Nobelova nagrada za fiziologiju ili medicinu za 2024. godinu dodijeljena je američkim naučnicima **Viktoru Ambrosu** i **Gariju Ruvkunu** za otkriće mikroRNA i njene uloge u post-transkripcijskoj regulaciji gena. Ovo otkriće predstavlja značajan napredak u razumijevanju kako se genetska informacija reguliše unutar ćelija,

što ima dalekosežne implikacije za medicinu i biologiju.

MikroRNA su male molekule RNK koje igraju ključnu ulogu u

Ambros i Ruvkun prvi put su identifikovali mikroRNA tokom istraživanja razvoja nematode *Caenorhabditis elegans*

regulaciji gena. One djeluju tako što se vezuju za mRNA i spre-

čavaju njeno prevođenje u proteine. Ovaj proces je poznat kao post-transkripcijska regulacija gena. Prije otkrića mikroRNA, vjerovalo se da je regulacija gena uglavnom kontrolisana na nivou transkripcije, gdje se DNK prepisuje u mRNA. Međutim, otkriće mikroRNA otkrilo je potpuno novu dimenziju regulacije gena, koja je ključna za funkcionisanje višćelijskih organizama, uključujući i ljude.

Ambros i Ruvkun prvi put su identifikovali mikroRNA tokom istraživanja razvoja nematode *Caenorhabditis elegans*. Njihovo otkriće je pokazalo da mikroRNA igra ključnu ulogu u razvoju i diferencijaciji ćelija. Kasnija istraživanja otkrila su da ljudski genom kodira više od hiljadu mikroRNA, koje su uključene u regulaciju različitih bioloških procesa, uključujući rast, razvoj, imuni odgovor i programiranu smrt ćelije (apoptozu).

Jedan od najvažnijih aspekata otkrića mikroRNA je njihova uloga u razvoju

bolesti. Disregulacija mikroRNA može dovesti do različitih patoloških stanja, uključujući rak, dijabetes, neurodegenerativne bolesti i autoimune poremećaje. Određene mikroRNA su pronađene u visokim nivoima u tumorskim ćelijama, gdje utiču na rast i širenje raka. S druge strane, druge mikroRNA mogu djelovati kao supresori tumora, inhibirajući rast tumora.

Otkriće mikroRNA otvorilo je nove mogućnosti za dijagnostiku i terapiju bolesti. MikroRNA mogu biti korišćene kao biomarkeri za rano otkrivanje raka i drugih bolesti. Pokušavaju se razviti terapije zasnovane na mikroRNA, gdje bi se sintetičke mikroRNA ili antagonomi (molekuli koji inhibišu mikroRNA) koristili za regulaciju ekspresije gena i liječenje bolesti.

MikroRNA su postale važan alat u istraživanju biologije ćelija i genetike. MikroRNA se koriste za proučavanje funkcije gena i regulaciju bioloških procesa. Ova istraživanja su dovela do novih saznanja o osnovnim mehanizmima

koji kontrolišu razvoj i funkcionisanje organizama.

Otkriće mikroRNA mijenja razumijevanje genetike i biologije ćelija, otvarajući nove puteve za istraživanje i terapiju. Ambros i

Otkriće mikroRNA otvorilo je nove mogućnosti za dijagnostiku i terapiju bolesti

Ruvkun su svojim radom postavili temelje za buduća istraživanja i inovacije u medicini, sa dugoročnim implikacijama na nove mogućnosti dijagnostike i liječenja mnogih bolesti. Istraživanja

mikroRNA postala su jedno od najdinamičnijih i najbrže rastućih područja u biomedicinskim naukama. Naučnici širom svijeta rade na otkrivanju novih mikroRNA, proučavanju njihovih funkcija i razvijanju novih terapija zasnovanih na mikroRNA.

Nobelova nagrada za medicinu za 2024. godinu Viktoru Ambrosu i Gariju Ruvkunu za otkriće mikroRNA predstavlja priznanje za njihov izuzetan doprinos nauci i medicini. Njihovo otkriće je promijenilo razumijevanje regulacije gena i otvorilo nove mogućnosti za dijagnostiku i terapiju bolesti.

SVJETSKA NAGRADA ZA KARDIOLOGE IZ SRPSKE I SRBIJE

*Američki koledž
kardiologa dodijelio
prestižno priznanje
timu ljekara iz Srbije
i Republike Srpske za
izuzetan doprinos u
prevenciji i liječenju
srčanih bolesti*

Američki koledž kardiologa je po prvi put u svojoj istoriji dodijelio nagradu internacionalnim ogran-cima za izuzetno predstavljanje (Outstanding member representation award) i to priznanje dobio je ogranak za Srbiju i Republiku Srpsku.

Prestižnu nagradu su primili prof. dr Tamara Kovačević - Preradović iz Banjaluke, guverner, odnosno predsjednik 34. ogranka Američkog koledža kardiologa za Srbiju i Republiku Srpsku, i prof. dr Bran-ko Beleslin, dopisni član SANU i doskorašnji guverner.

Prof. dr Milan A. Nedeljković i prof. dr Tamara Kovačević Preradović

Nagrada je dodijeljena tokom kongresa Američkog koledža kardiologa u martu ove godine u Čikagu, kada je obilježeno i 75 godina postojanja ovog navječeg i najuglednijeg strukovnog udruženja kardiologa na svijetu.

Nagrada je veliko priznanje za aktivnosti i djelovanje našeg Ogranka za Srbiju i Republiku Srpsku koje postoji od 2015. godine, a osnivač i prvi guverner bio je prof. dr Milan Nedeljković (2015-2019.) iz Beograda, koga je naslijedio akademik Duško Vulić (2019-2021.) iz Banja Luke. Od 2021. do 2025. ogrankom je rukovodio prof. dr Branko Beleslin, a sada je na čelu ogranka prof. dr Tamara Kovačević - Preradović.

Prof. dr Tamara Kovačević - Preradović ističe koliki je značaj ovog priznanja za cjelokupno udruženje koje je u svojoj istoriji dugoj 10 godina organizovalo upravo deset PRACSIS kongresa, ali i za nju lično, imajući u vidu da je baš deseti, jubilarni PRACSIS, održan u Banjaluci, 20. i 21. marta 2025. godine, svega 7 dana uoči dodjele same nagrade, što je čini još posebnijom.

-PRACSIS kongres je organizovan upravo po principu uporednog predstavljanja i primjene najnovijih preporuka američkog i evropskog udruženja kardiologa u kliničkoj praksi, a na ovom, desetom jubilarom PRACSIS-u smo otišli i korak dalje i ovim naučnim i stručnim aktivnostima postavili temelj za uvođenje procedure Transkateterske zamjene aortnog zaliska (TAVI) u Republici Srpskoj, ističe prof. dr Kovačević-Preradović.

Upravo u sesijama PRACSIS-a u Banja Luci posvećenim TAVI procedurama, i implementaciji najno-

Bilateralni sastanak ACC predsjednice i 34. Chaptera, 31. mart 2025. Čikago

vijih stavova, učestvovao je i prof. dr Benny Levenson, interventni kardiolog iz Njemačke i svjetski ekspert iz ove oblasti, koji je i uručio prestižnu nagradu našem ogranku.

Dugogodišnja praksa Udruženja kardiologa Republike Srpske i 34. Ogranka ogleda se u promociji najnovijih saznanja iz oblasti kardiologije na kongresima, kao i njihova implementacija u zdravstvenom sistemu Republike Srpske.

Jedan od najboljih primjera jeste i nacionalni program za savremenu terapiju dislipidemija, posvećen sekundarnoj prevenciji i smanjenju takozvanog lošeg LDL holesterola za redukciju kardiovaskularnih bolesti čijoj realizaciji je značajan doprinos dao prof. dr Nathan Wong, inostrani član ANURS-a i predavač PRACSIS-a u Banjaluci.

- Ovaj program je zasigurno doprinio činjenici da Republički zavod za statistiku Republike Srpske

bilježi pad obolijevanja i umiranja od kardiovaskularnih bolesti, naglašava prof dr Kovačević-Preradović.

Takođe, 34. Ogranak je izdao zajedničku knjigu "Cardiologia preventiva" 2024., koja je vrlo popularno napisana i dobra za svakog ljekara.

Prof. Tamara Kovačević Preradović navodi i da dva puta godišnje imaju sastanke sa rukovodstvom Američkog udruženja kardiologa gdje se dogovaraju saradnje u vezi sa realizacijom projekata i usavršavanja.

Od ove godine započinje GHATI projekat, Globalna inicijativa za liječenje srčanog udara, u okviru kojeg će po jednog ljekara iz Srbije i iz Republike Srpske poslati na usavršavanje u neki od velikih američkih centara.

Prof. dr Tamara Kovačević Preradović

SRPSKI LJEKAR KOJEG JE ODLIKOVAO PUTIN

Ukazom predsjednika Ruske Federacije Uglješi Stanojeviću dodijeljena je titula Zaslužni ljekar Ruske Federacije za zasluge u kliničkoj medicini

Ruski predsjednik Vladimir Putin je 22. maja u Kremlju uručio najviša državna odlikovanja za 26 izuzetnih Rusa. Među njima je bio i Uglješa Stanojević, ljekar porijeklom iz Republike Srpske, direktor Kurskog onkološkog istraživačko-kliničkog centra "Georgij E. Ostroverhov".

Ukazom predsjednika Ruske Federacije dodijeljena mu je počasna titula „Zaslužni ljekar Ruske Federacije“. Ovo značajno nacionalno priznanje dodjeljuje se

visokoprofesionalnim ljekarima za izuzetne zasluge u kliničkoj medicini. Naime, tim lekara na čelu sa dr Stanojevićem razvio je novu vrstu operacije kod tumora rektuma.

Uglješa Stanojević se prilikom uručjenja nagrade zahvalio Vladimiru Putinu i napomenuo da je rođen u Jugoslaviji, ali da sada živi i radi u Kurskoj oblasti.

- A sada, kao građanin Rusije, zemlje mogućnosti, i stanovnik Kurske oblasti, želio bih da vam

izrazim duboku zahvalnost za sve što radite, za vašu neiscrpnu ljubav prema ljudima, za vašu "beskompromisnu borbu protiv zla". Nisam rođen u Rusiji, rođen sam u bivšoj Jugoslaviji, sada je to teritorija Republike Srpske, a živim i radim u Kurskoj oblasti, rekao je Stanojević.

Uglješa Stanojević je direktor i glavni ljekar Kurskog onkološkog naučno-kliničkog centra "Georgij E. Ostroverhov" od 2020. godine. Rođen je u Čečavi kod Teslića, a kao trinaestogodišnjak je 1992.

godine sa majkom i sestrom otišao u Rusiju, gdje mu je otac radio. Diplomirao na postdiplomskim studijama Moskovske medicinske akademije „Sečenov“ iz oblasti opšte hirurgije 2004. godine.

- Moji korijeni su iz Čečave i veoma volim Teslić, njegovu okolinu, volim kompletnu Republiku Srpsku. Čak i moja djeca, koja su rođena i žive u Rusiji, vole da dođu u Srpsku, da putuju širom BiH i cijelog tog regiona. To je moje rodno mjesto kojem se uvijek vraćam i nadam se, dok sam živ i zdrav, da ću se vraćati, rekao je Stanojević u intervjuu za Glas Srpske.

Vladimir Putin i dr Uglješa Stanojević na dodjeli odlikovanja

Laboratorija Vaše porodice!

- ✓ Sve laboratorijske analize na jednom mestu
- ✓ Na više od 100 lokacije širom Srbije i BiH
- ✓ Dolazak na Vašu kućnu adresu

BANJA LUKA 00-24H
Jovana Dučića 2

+387 65 733 733

TREBINJE
Dušanova 7
+387 59 962 400

ZVORNIK
Vuka Karadžića 1a
+38756 490 490

BRČKO
Reisa Džemaludina
Čauševića 51
+387 49 200 009

BIJELJINA
Srpske vojske 46
+387 65 000 021

Evropski psihijatrijski kongres

PSIHIJARIJA MODERNIH VREMENA

Tema kongresa, koji je okupio oko 5.300 učesnika iz 110 zemalja svijeta, bila je Prema realnim rješenjima u mentalnom zdravlju

U periodu 5 – 8. aprila 2025. godine u Madridu je održan 33. Evropski psihijatrijski kongres, u organizaciji Evropske psihijatrijske asocijacije (EPA), u saradnji sa Španskom psihijatrijskom asocijacijom. Tema Kongresa na kome je bilo oko 5.300 učesnika iz 110 zemalja svijeta bila je Prema realnim rješenjima u mentalnom zdravlju. Obuhvatila je sve oblasti iz psihijatrije i zaštite mentalnog zdravlja i prikaze najnovijih istraživanja iz ove naučne medicinske oblasti, kroz više od 2000 izlaganja i različite sesije (planarna predavanja, core simpozijumi, zajednički simpozijumi, kursevi, oralne i poster sesije, i ostale).

Posebni fokusi usmjeravani su na aktuelne, burne globalne promjene u svijetu - klimatske, društvene i tehnološke, a koje značajno utiču na mentalno zdravlje. Takođe i na sve veći prodor i etičke dileme i kontroverze korištenja vještačke inteligencije u psihijatriji, rastu pokreta koji forsiraju i dalje kontroverzni psihocibinski terapijski pristup, ili aspekte asistiranog samoubistva.

Na Kongresu je bilo prisutno de-

setak učesnika iz Bosne i Hercegovine, a jedini sam bio iz Republike Srpske, kao individualni EPA član iz Bosne i Hercegovine, ali i zvanični delegat Udruženja psihijatara u Bosni i Hercegovini.

Od završetka ovog Kongresa novi predsjednik Evropske asocijacije je prof. dr Andrea Fiorillo iz Italije

Pored redovnih sesija, prisustvovao sam i radu 11. Foruma Evropske psihijatrijske asocijacije, sjednici Savjeta nacionalnih psi-

hijatrijskih asocijacija u Evropskoj psihijatrijskoj asocijaciji, vanrednoj i redovnoj Generalnoj skupštini Evropske psihijatrijske asocijacije, te Presidential Dinner u jednom od istorijskih zdanja u Madridu - Royal Casino of Madrid.

Tokom Kongresa sam bio i posmatrač na sastanku Etičkog odbora Evropske psihijatrijske asocijacije,

čiji sam izabrani i od strane rukovodstva Evropske psihijatrijske asocijacije potvrđeni novoizabrani član za naredni dvogodišnji

mandat, kao prvi član nekog od tijela Evropske psihijatrijske asocijacije iz Republike Srpske i Bosne i Hercegovine od osnivanja ove najveće evropske stručne organizacije.

Posebnost ovogodišnjeg Kongresa bila je i to što je počasni predsjednik bila Njeno veličanstvo Leticija, kraljica Španije, koja je

u svom pismu istakla značaj očuvanja mentalnog zdravlja u novim

Posebni fokusi usmjeravani su na aktuelne, burne globalne promjene u svijetu

dinamičnim vremenima i potrebu podrške i razumijevanja za sve ljude u svijetu koji se suočavaju i žive sa nekim od smetnji u mentalnom zdravlju.

Od završetka ovog Kongresa novi predsjednik Evropske asocijacije je prof. dr Andrea Fiorillo iz Italije, tokom naredne dvije godine. Sljedeći, 34. Evropski psihijatrijski EPA Kongres održaće se krajem marta 2026. godine u Pragu, Češka Republika.

Prim. dr Goran Račetović,
specijalista psihijatrije

EPA25 33rd EUROPEAN
CONGRESS OF
PSYCHIATRY
MADRID, SPAIN 5-8 April 2025
Towards Real-World Solutions in Mental Health

www.epa-congress.org

#EPA2025

Skupština Njemačke savezne ljekarske komore

DEBIROKRATIZACIJA KAO GLAVNI PRIORITET

Na svečanoj 129. Skupštini Njemačke savezne ljekarske komore istaknuto da je dijalog između medicinske struke i zdravstvene politike ključan za rješavanje problema u zdravstvu

Svečano otvaranje godišnje Skupštine je održano u Crkvi Svetog Nikole. Ovo je treći put da je u Lajpcigu održan sastanak od velikog značaja za medicinsku profesiju u Njemačkoj. Predsjednik regionalne Komore doktora Saske, ovogodišnji domaćin godišnje Skupštine Njemačke savezne ljekarske komore, Erik Bodendik, je istakao da se i ovaj put diskutuje o sličnim temama o kojima se razgovaralo i na prethodna dva skupa.

Na skupu održanom 1925. godine usvojen je dokument *Deutsche Stands Ordnung für Ärzte* (Njemač-

ki pravilnik za ljekare) kojim su definisana strukovna i etička pravila ljekarske profesije kao i specifičnost i različitost ljekarske profesije u odnosu na druga medicinska zanimanja. Prevencija, način dostavljanja lijekova i abortusi, bili su aktuelne teme i prije stotinu godina.

Na svečanoj 129. Skupštini Njemačke savezne komore je istaknuto da je dijalog između medicinske struke i zdravstvene politike ključan za rješavanje problema u zdravstvu, ali i za rješavanje socijalnih problema u društvu. Istaknuto je da poslednjih godina

kommunikacija između predstavnika ljekara i vlasti nije bila na zadovoljavajućem nivou.

Svečanom otvaranju je prisustvovala nova savezna Ministarka zdravlja Nina Warken koja je na dužnost stupila početkom maja. Ona je na svečanoj Skupštini istakla da je spremnost za dijalog i izgradnja povjerenja od ogromne važnosti za budućnost razvoja zdravstvenog sistema.

Predsjednik Njemačke savezne ljekarske komore prof. dr Klaus Reinhardt naglasio je da se trenutni i budući problemi u njemač-

Prof. dr Ljiljana Tadić - Latinović na 129. Skupštini Njemačke savezne ljebarske komore

kom zdravstvenom sistemu mogu riješiti samo ako politika i samouprava budu sarađivali. Prof. Reinhardt je rekao da izazovi s kojima se suočava njemački zdravstveni sistem nisu samo vrlo složeni u detaljima, već i poprimaju više nego alarmantne razmjere kada se uzmu u obzir u cjelini.

- Čvrsto sam uvjeren da ćemo rješenja, barem održiva rješenja, moći da pronađemo samo zajedno. Stoga je sada važno imati zajedničko razumijevanje o tome kako bi se zdravstveni sistem trebao dalje razvijati, rekao je predsjednik Njemačke savezne ljebarske komore prof. dr Klaus Reinhardt.

Savezna Ministarka zdravlja je naglasila da raspoloživi resursi trebaju biti prvenstveno dostupni pacijentima, prilikom izrade svog radnog programa. Debirokratizaciju je postavila kao svoj glavni prioritet i istakla da, s obzirom na nedostatak kvalifikovanih radnika i demografske promjene unutar medicinske struke, više nije moguće priuštiti pretjeranu birokratiju.

Reinhardt je pohvalio namjeru savezne vlade da u prvih šest mjeseci rada uvede zakon o debirokratizaciji. Pored obećanja boljeg dijaloga i uvođenja debirokratizacije obećano je sprovođenje reformi primarne zdravstvene zaštite, dalji razvoj reformi bolnica i izmjena službenog cjenovnika za medicinske usluge.

U svom govoru Ministarka zdravlja Saksonije Petra Köpping je saopštila da će bolnica u blizini Lajpciga biti zatvorena krajem

Posebna pažnja je posvećena procesu digitalizacije

maja i da su bolnički kapaciteti u Saksoniji nakon ujedinjenja značajno smanjeni.

Reinhardt je pohvalio koalicioni sporazum jer ukazuje na pravi smjer u pogledu restrukturisanja Zakona o poboljšanju bolničke njege, čime je pokazano da savezna vlada sada želi finansijski stabilizovati bolnice.

- U programu o reformi bolnica zanemarena je važnost kontinui-

ranog medicinskog obrazovanja, naglasio je prof. Reinhardt.

Posebno je skrenuo pažnju na činjenicu da se Njemačka suočava sa masovnim talasom odlaska u penziju u medicinskom sektoru i istakao da je kontinuirano medicinsko obrazovanje ključan faktor u osiguravanju dovoljnog broja specijalista za pružanje brige o pacijentima u budućnosti.

Poseban akcenat je stavljen na važnost izmjene njemačkog cjenovnika medicinskih usluga.

Na temu digitalizacije, savezna ministarka je najavila da je plan da se na taj način ojača dostupnost i bezbjednost podataka. Što se tiče uvođenja elektronskog kartona pacijenata, ona u tome vidi bolje mogućnosti da se brže dođe do podataka neophodnih za njegu pacijenata, kao i mogućnost da se brže obezbijedi ljebarski pregled.

U svom govoru, Reinhardt je predložio razne inovativne mjere za rješavanje trenutnih problema u zdravstvenom sistemu. Na primjer, predložio je da se za obezbjeđivanje kvalifikovane radne snage uključe i ljekari koji su na

kraju svog profesionalnog vijeka.

Prof. Reinhart je predložio i da se povećaju porezi na nezdravu hranu čime bi se postigla dvostruka korist - stabilizovao bi se finansijski sistem zdravstvenog osiguranja i unaprijedilo zdravlje ljudi.

Na kraju svog govora u Crkvi Svetog Nikole, Reinhardt je pozvao ljekare da preuzmu odgovornost, ističući da je odgovornost temeljno društveno-etičko načelo slobodnog, humanističkog društva i bitna karakteristika slobodne medicinske profesije.

- Odgovornost je konstitutivna za slobodu. U vremenu kada autoritarne i neliberalne sile napadaju slobodu, preuzimanje odgovornosti od strane pojedinaca i društva u cjelini potrebnije je nego ikad, bile su završne riječi prof. Reinharta.

U radnom dijelu Skupštine Njemačke savezne ljekarske komore pored diskusije o finansiranju unutar zdravstvenog sistema i problemima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, posebna pažnja je posvećena procesu digitalizacije. Tema dijaloga *Forum sa mladim ljekarima* ove godine je bila uloga vještačke inteligencije u medicini. Mladi ljekari vide velike mogućnosti u upotrebi vještačke inteligencije i smatraju

da uvođenje vještačke inteligencije može doprinijeti smanjenju obima posla i poboljšanju njege pacijenata. Smatraju i da je posebno veliku korist primjenom vještačke inteligencije moguće ostvariti na polju medicinske dokumentacije i edukacije.

Tokom svečane ceremonije Njemačka savezna ljekarska komora ove godine je odlikovala tri zaslužna ljekara najvišim priznanjem *Paracelsusovom medaljom*. Dr Martin Exner je dao poseban doprinos prevenciji infekcija sa ciljem jačanja javnog zdravlja, dr Vera Regitz - Zagrosek je zaslužna što su rodno specifične terapije našle svoje mjesto u mnogim smjernicama, a dr Klaus Scheuch je svojim radom u oblasti medic-

ne rada pokazao kako se može postići efikasna prevencija. Ovom nagradom Komora odaje priznanje ljekarima koji su ostvarili posebne zasluge u zdravstvenom sistemu.

I ove godine u statusu gostiju posmatrača radu Skupštine Komore prisustvovao je veliki predstavnik iz različitih zemalja svijeta. Ostvareni su bliži kontakti sa kolegama iz Norveške, Austrije, Gruzije, Azerbejdžana, Rumunije i Poljske.

Razmjena međunarodnih iskustava pruža mogućnost da se iskustva drugih zemalja upotrijebe za poboljšanje u radu našem zdravstvenom sistemu.

Prof. dr Ljiljana Tadić - Latinović

MJESTO VAŽNIH ODLUKA

Lajpcig je ove godine bio domaćin 129. godišnje Skupštine Njemačke savezne ljekarske komore koja je održana od 26. do 29. maja. Lajpcig je grad poznat još iz doba Svetog rimskog carstva, u srednjem vijeku se nalazio na raskršću dvije najznačajnije trgovačke rute *Put kraljeva* i *Put careva*. Danas je jedan od glavnih evropskih centara obrazovanja, muzike i kulture. U Lajpcigu se nalazi drugi najstariji univerzitet u Njemačkoj osnovan prije 600 godina.

LJEKARI UKC RS NA EDUKACIJI U BERLINU

Cilj je da se naši ljekari pripreme za najmoderniji način liječenja pacijenata sa završnom fazom srčane slabosti u zdravstvenim ustanovama u Republici Srpskoj

Tim lekara Klinike za kardiohirurgiju UKC Republike Srpske učestvovao je u Berlinu na dvodnevnoj edukaciji iz oblasti ugradnje pumpe za rad lijeve komore kod pacijenata sa završnom fazom srčane slabosti.

Cilj edukacije je da se ljekari pripreme za početak liječenja ovih pacijenata u Republici Srpskoj, kako bi se obezbijedio najmoderniji način liječenja srčane slabosti i u našim zdravstvenim ustanovama.

Plan razvoja uključivao bi formiranje liste pacijenata koji ne mogu da dočekaju transplantaciju srca, kao i obezbjeđivanje sredstava za ugradnju pumpe za rad lijeve komore.

U saradnji sa stručnjacima iz regiona i Evrope, projekat bi bio započet u kontrolisanim uslovima.

Boravak naših lekara u *Centru za Srce Charitee* u Berlinu je u mnogo čemu proširio aspekte za liječenje najtežih pacijenata u oblasti srčane slabosti.

Tim iz Republike Srpske činili su doktor kardioanesteziolog Goran Topić, doktor internista Jelena Branković, perfuzer - tehničar na pumpi za vantjelsni krvotok Ognjen Gajić i jedini kardiohirurg u Republici Srpskoj dr Novica Kalinić, koji je specijalistički ispit položio na Medicinskom fakultetu u Banjoj Luci.

Dr Novica Kalinić na edukaciji u Centru za Srce Charitee u Berlinu

ZA LICENCU DOKTORA MINIMUM C1 NIVO ZNANJA SRPSKOG JEZIKA

Komora doktora medicine Republike Srpske definisala uslove za izdavanje licence studentima medicine koji na domaćim fakultetima studiraju na engleskom jeziku

Na sjednici Skupštine Komore doktora medicine Republike Srpske, održanoj u Banjaluci 27. marta 2025. godine, donesene su važne odluke koje se odnose na izmjene Statuta, finansijsko poslovanje i status diploma medicinskih fakulteta.

Najvažnija tačka dnevnog reda bile su izmjene Statuta, koje se odnose na izdavanje licenci studentima koji su medicinu završili na engleskom jeziku u Republici Srpskoj.

Predsjednica Komore prof. dr Ljiljana Tadić - Latinović istakla je

Ukazano je i na širi problem institucionalne neodgovornosti

potrebu da se jasno definišu jezički uslovi za dobijanje licence, naglašavajući da diploma na engleskom jeziku jeste validna, ali da ljekari moraju dokazati znanje

jednog od službenih jezika u BiH.

- Za nas je bitno da oni znaju naš jezik, odnosno jedan od službenih jezika u BiH. Moramo da odredimo nivo znanja koji treba da imaju kada podnesu zahtjev za izdavanje licence za rad. Mi smo u

proteklom periodu imali kontakte sa komorama u regiji i analizirali njihove uslove. Došli smo do zaključka da se u svim zemljama traži visok nivo znanja službenog

*Prof. dr. Ljiljana Tadić - Latinović,
predsjednica Komore doktora me-
dicine Republike Srpske*

jezika, rekla je predsjednica Tadić - Latinović.

Prema usvojenom prijedlogu, kandidati će morati da dostave potvrdu o znanju jezika minimalno na nivou C1, izdatu od strane Filološkog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, ili Filozofskog fakulteta u Istočnom Sarajevu, osim u slučajevima kada su školovanje završili na nekom od službenih jezika u BiH. Prijedlog je usvojen uz dvije uzdržane primjedbe.

Skupština je jednoglasno usvojila i Finansijski izvještaj za 2024. godinu, kao i Finansijski plan za 2025., o čemu je prethodno mišljenje dao i Nadzorni odbor. Istaknuto je da su najveća odstupanja u budžetu bila usljed povećanja poreza, po-

sebno u dijelu koji se odnosi na plate, pomoć kolegama i stipendije djeci preminulih ljekara.

U okviru tačke „Razno“ ponovo je pokrenuto pitanje validnosti diploma sa Kallos fakulteta. Komora će, kako je rečeno, ponovo pokrenuti proceduru provjere akreditacije. Ukazano je i na širi problem institucionalne neodgovornosti, zbog čega Komora često ne može da sprovede neophodne postupke.

Na kraju sjednice, dr Ninoslava Bjelogrić, u ime Regionalnog zbora Istočno Sarajevo, istakla je da Komora mora snažnije djelovati u borbi za bolje uslove rada ljekara, što su prisutni članovi jednoglasno podržali.

Izvršni odbor Komore podržao izmjene Statuta

Na petoj sjednici Izvršnog odbora Komore doktora medicine Republike Srpske razmatrane su izmjene Statuta, finansijski dokumenti i status diploma privatnih fakulteta.

Ključna tema bile su izmjene Statuta Komore, koje se odnose na sve veći broj studenata koji medicinske studije završavaju na engleskom jeziku u Republici Srpskoj.

Na osnovu konsultacija sa jezičkim fakultetima i komorama u regionu, predložen je amandman prema kojem se od kandidata zahtijeva potvrda o znanju jezika na nivou C1, izdata od strane Filološkog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci (program srpski jezik i književnost), ili Filozofskog

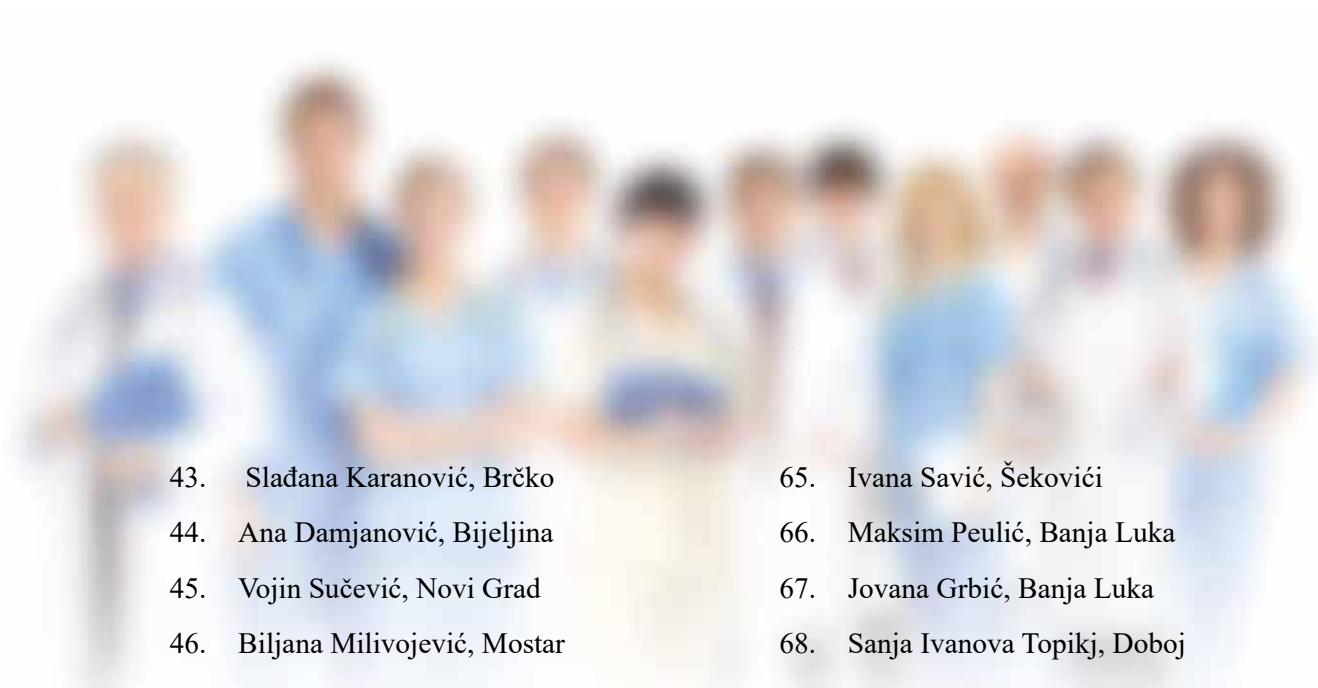
fakulteta Univerziteta u Istočnom Sarajevu (program srbistika). Izuzeci važe za ljekare koji su osnovno, srednje, ili visoko obrazovanje završili na nekom od službenih jezika u Republici Srpskoj.

Pored toga, jednoglasno su usvojeni i Finansijski izvještaj za 2024. godinu te Finansijski plan za 2025.

PRVE LICENCE

OD DECEMBRA 2024. GODINE DO JUNA 2025. GODINE

1. Vuk Milić, Banja Luka	22. Senad Riđešić, Mostar
2. Nataša Bednarčuk, Potkozarje	23. Željka Kovačević, Trebinje
3. Žana Radić Savić, Banja Luka	24. Nemanja Mitrović, Brčko
4. Miloš Đukić, Banja Luka	25. Nevena Miškić, Bijeljina
5. Maja Jovanić, Banja Luka	26. Anica Tupeša, Bijeljina
6. Nikola Stjepanović, Doboj	27. Bojana Marković, Bijeljina
7. Milutin Čelić, Banja Luka	28. Maja Čulić, Banja Luka
8. Stefan Komosar, Banja Luka	29. Milica Ružić, Trebinje
9. Nataša Jović, Banja Luka	30. Milanka Nestorović, Bijeljina
10. Jelena Egić Gajić, Banja Luka	31. Slobodan Gavrić, Lopare
11. Tatjana Marković, Banja Luka	32. Siniša Stojkić, Zvornik
12. Anđela Ružić, Bijeljina	33. Vladimir Mitrović, Foča
13. Nataša Cvijanović, Bijeljina	34. Nikola Lubura, Kasindo
14. Luka Pirnat, Sarajevo	35. Mirza Avdagić, Banja Luka
15. Bojana Damjanović, Banja Luka	36. Miloš Kontić, Banja Luka
16. Jovana Filipović, Banja Luka	37. Mehmed Haznadar, Mostar
17. Anđela Milekić, Banja Luka	38. Nikolina Tošić Ličanin, Banja Luka
18. Biljana Medić, Lopare	39. Aleksandra Blagojević, Foča
19. Milan Medić, Banja Luka	40. Ljilja Petrović, Mrkonjić Grad
20. Slobodan Mitrović, Banja Luka	41. Danijela Milanović, Foča
21. Damir Puškar, Banja Luka	42. Milana Drljača, Novi Grad

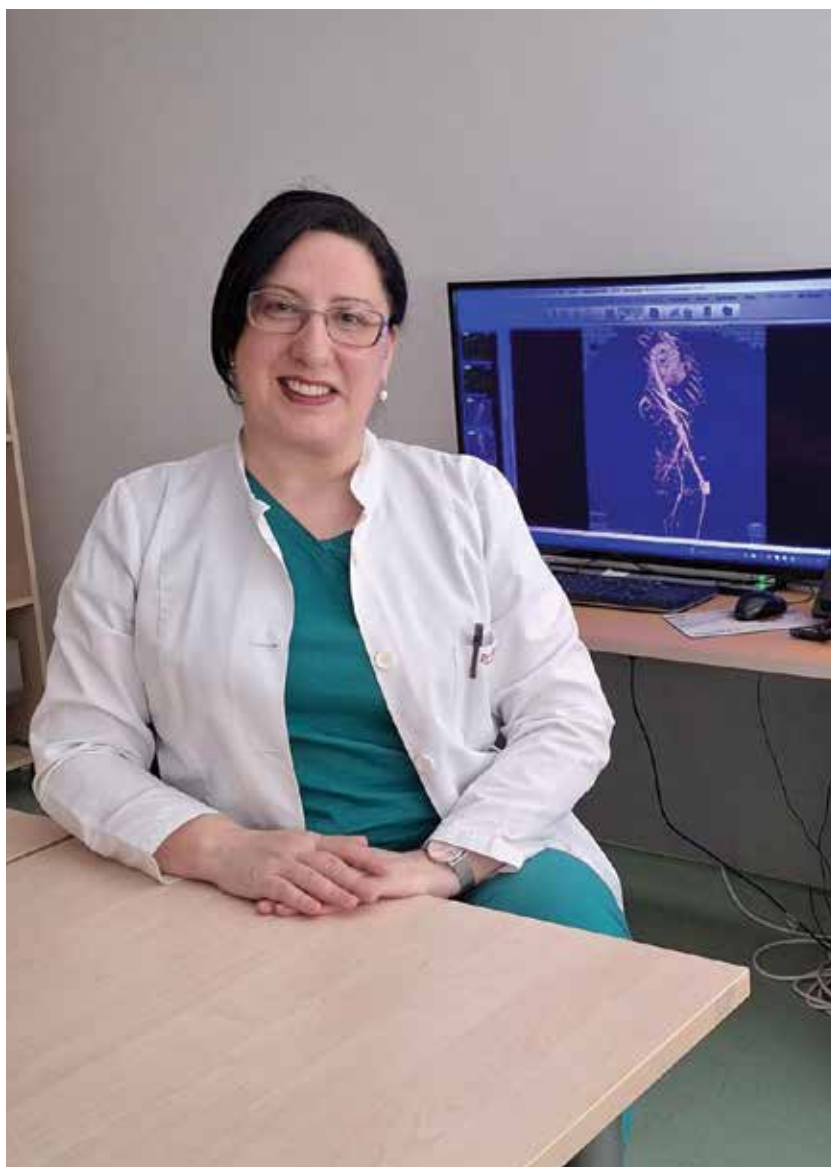

43. Sladana Karanović, Brčko	65. Ivana Savić, Šekovići
44. Ana Damjanović, Bijeljina	66. Maksim Peulić, Banja Luka
45. Vojin Sučević, Novi Grad	67. Jovana Grbić, Banja Luka
46. Biljana Milivojević, Mostar	68. Sanja Ivanova Topikj, Doboj
47. Aleksa Bijeljac, Banja Luka	69. Petar Vukotić, Teslić
48. Darinka Popović, Foča	70. Bojana Vasić, Doboj
49. Luka Vrdoljak, Mostar	71. Selena Teletina, Doboj
50. Ivana Đokić, Donji Lokanj	72. Katarina Gašić, Banja Luka
51. Geza Čeh, Zenica	
52. Dragana Stanimirović, Brčko	
53. Goran Vržina, Laktaši	
54. Slobodan Milinković, Bijeljina	
55. Rosana Banjac Udovičić, Banja Luka	
56. Vedrana Avdalović, Trebinje	
57. Ana Elez, Istočna Ilidža	
58. Rade Dević, Banja Luka	
59. Dejana Mitrović, Banja Luka	
60. Stefan Vidaković, Doboj	
61. Isidora Beatović, Zvornik	
62. Dejan Pavlović, Bijeljina	
63. Dražen Paspalj, Banja Luka	
64. Jelena Filipović, Kneževo	

Dr Tatjana Šutilović,
specijalista vaskularne hirurgije, supspecijalista angiolog

PRVA ŽENA VASKULARNI HIRURG U REPUBLICI SRPSKOJ

Edukovala se u Brnu, Pragu, Beču, Kopenhagenu, Beogradu i Banjaluci. Član je Evropskog udruženja vaskularnih hirurga, a trenutno pohađa doktorske studije na Medicinskom fakultetu u Banjaluci

Biti prvi u nečemu je nekad prednost, a nekad je to početak puta prepunog izazova i prepreka. Nekada je to naš lični izbor, a nekada nam život sam odredi okolnosti i usmjeri nas ka izboru. Upoznajemo se sa dr Tatjanom Šutilović, prvom

Dr Šutilović: Danas je najveći izazov održati kvalitet rada

Dr Tatjana Šutilović sa svojim timom u operacionoj sali

ženom vaskularnim hirurgom u Republici Srpskoj. Razgovaramo o njenim iskustvima, motivacijama i preprekama koje je morala prevazići kako bi se izborila za svoje mjesto u ovoj teškoj i odgovornoj profesiji, prepunoj svakodnevnog stresa i rada pod pritiskom.

Da li ste vi izabrali vaskularnu hirurgiju, ili je vaskularna hirurgija izabrala vas?

U proljeće 2010. godine vaskularna hirurgija je izabrala mene. Proljeće simbolično predstavlja početak, a tog proljeća raspisan je konkurs za prijem u radni odnos u

Klinički centar Banjaluka. Nakon završetka predviđene zakonske procedure dobila sam radno mjesto u Klinici za vaskularnu hirurgiju.

Disciplina, jaka volja, učenje i predani rad su jedini put kojim se stiže do cilja

Koje su najveće prepreke koje ste morali prevazići u toku edukacije, a kasnije i tokom rada?

Tih godina cijela Republika Srpska bila je na plećima samo petorice vaskularnih hirurga (četiri u Banjaluci i jedan u Foči). To je značilo da njih pet zbrinjava sve

bolesnike Republike Srpske dvadeset četiri sata. Podrazumijevaju se ambulatni rad, dijagnostičke procedure, elektivni i hitni operativni program i redovna dežurstva. Dolazak par mladih ljekara u takav kolektiv je mnogo značilo, a mi smo jako brzo morali da ovladamo osnovnim principima struke i da preuzmemo veliki dio posla.

Kako ste se osjećali kada ste postali prva žena vaskularni hirurg u Republici Srpskoj?

Ja sam 2018. godine položila specijalistički ispit iz vaskularne hi-

rurgije na Medicinskom fakultetu u Banjaluci, odličnom ocjenom. Komisiju su činili ugledni profesori vaskularne hirurgije iz Beograda: prof. dr Dušan Kostić iz Kliničkog centra Srbije, prof. dr. Nenad Ilijevski sa IKVB Dedinje i prof. dr Radmil Marić iz Foče, kao član iz Republike Srbije. Specijalizacija vaskularne hirurgije trajala je šest godina, podrazumijevala je teorijsku i praktičnu nastavu, kako u matičnoj ustanovi, tako i u referentnim ustanovama u Beogradu i inostranstvu. Disciplina, trud, rad i učenje učinili su da budem prva žena specijalista vaskularne hirur-

gije u Republici Srpskoj.

Koje su najvažnije osobine koje vaskularni hirurg treba da posjeduje?

Hirurgija iziskuje mentalnu snagu i fizičku izdržljivost, kontinuirano

Hirurgija iziskuje mentalnu snagu, fizičku izdržljivost i kontinuirano učenje

no učenje i spremnost da u svako doba budete dio tima. Vaskularna hirurgija ne prašta greške, ishod greške je gubitak ekstremiteta, ili smrtni ishod. Takođe, osobina hi-

rurga je da poštuje svoje učitelje. Veliku zahvalnost dugujem doc. dr Maksiću i doc. dr Vasiću, kao i prof. dr Davidoviću, prof. dr Radaku, prof. dr Ilijevskom i ostalim uvaženim profesorima iz Beograda i Banjaluke.

Koji su najčešći izazovi sa kojima se suočavate u svom radu?

Svi pacijenti koji su osiguranici FZO Republike Srpske liječe se u Klinici za vaskularnu hirurgiju UKC RS, što predstavlja veliko opterećenje za ustanovu i samim tim postoje liste čekanja. Nadam se da će u budućnosti ustanove sekundarnog nivoa više ulagati u kadar i opremu, kako bi određene procedure bile dostupne pacijentima u regionalnim bolnicama. Danas je najveći izazov održati kvalitet rada, jer je veliki nedostatak kvalifikovanog osoblja u svim zdravstvenim ustanovama.

Kako se nosite sa stresom i pritiskom u operacionoj sali?

Sindrom sagorijevanja u poslu je prisutan u svim granama medicine. Prisutnost sagorijevanja je evidentna još u specijalizantskim danima i prati vas cijeli život. Svaka osoba koja se bavi odgovornim poslom mora izgraditi mehanizam prilagođavanja na stresne situacije. Boravak u prirodi, umjerenost u hrani i piću, izbjegavanje duvana i alkohola i fizička aktivnost vas čine izdržljivijim, dodatnu snagu vam daje vjera koju nosite u sebi.

Koji su najvažniji savjeti koje biste dali mladim ženama koje žele da postanu hirurzi?

Disciplina, jaka volja, učenje i predani rad su jedini put kojim se stiže do cilja.

Kako se pripremate za složene operacije?

Kada radite elektivni operativni zahvat imate mogućnost da sačinite plan operacije i da predvidite moguće komplikacije, ali kada u sitne noćne sate imate traumatu, ili rupturu aneurizme trbušne aorte, tada na scenu stupa vaše znanje, spretnost i iskustvo.

Koji su najvažniji napreci u vaskularnoj hirurgiji u poslednjih nekoliko godina?

Endovaskularna hirurgija je ponudila rješenja za mnoga stanja na koje otvorena hirurgija nije mogla

da odgovori, ili je rizik za operaciju bio veliki. Pacijenti sa visokim operativnim rizikom za hirurgiju aorte danas bivaju zbrinuti metodom EVARA i TEVARA. Veliki broj pacijenata sa ishemijom ekstremiteta uspješno je liječen endovaskularnim procedurama što je smanjilo broj amputacija. Kombinacija endovaskularnih i otvorenih hirurških procedura se naziva hibridna procedura i predstavlja spasonosno rješenje za određena stanja.

Kako se nosite sa neuspjesima, ili komplikacijama tokom operacija?

U hirurgiji kao i životu je važno naučiti prihvatiti poraz, analizirati greške i izvući pouku. Strogo poštovanje indikacija, donošenje konzilijarnih odluka o modalitetima liječenja bolesnika, smanjuju mogućnost komplikacija.

Kako održavate svoje znanje i vještine ažurnim?

Tokom specijalizacije boravila sam u velikim evropskim centrima na edukaciji: Brno, Prag, Beč i Be-

sam Udruženja kardiovaskularnih hirurga Srbije i redovno učestvujem na edukativnim dešavanjima nacionalnog udruženja, ali i udruženja iz Hrvatske. Prije deset dana sam bila jedini učesnik iz Bosne i Hercegovine na 28. Evropskom vaskularnom kursu koji je održan u Mastrihtu u Holandiji.

Kako vidite budućnost vaskularne hirurgije u Republici Srpskoj?

Vaskularna hirurgija u Republici Srpskoj iziskuje mnogo ulaganja u opremu i edukaciju kadra. Nadam se da će resorno ministarstvo imati sluha za dugoročni plan razvoja vaskularne hirurgije. Broj operativnih zahvata aneurizmi trbušne aorte, bolesti karotidnih arterija, arterija ekstremiteta je u stalnom porastu. Evidentna je stopa rasta pacijenata sa kardiovaskularnim oboljenjima, dijabetesom i pratećim komplikacijama.

Kako se nosite sa kritikama i povratnim informacijama od kolega i pacijenata?

Vještina komunikacije u stresnim poslovima je mnogo bitna. Umijeće da saslušate sagovornika i upotrijebite pravu riječ stiče se vremenom i iskustvom.

Koji su vaši ciljevi i ambicije za budućnost?

Posvećena sam edukaciji, pohađam doktorske studije na Medicinskom fakultetu u Banjaluci. Cilj svih ljekara zaposlenih u Klinici za vaskularnu hirurgiju UKC RS-a je uvođenje savremenih metoda dijagnostike i liječenja vaskularnih oboljenja, bolji uslovi rada i bolji položaj ljekara u društvu.

U hirurgiji kao i životu je važno naučiti prihvatiti poraz, analizirati greške i izvući pouku

ograd. Član sam Evropskog udruženja vaskularnih hirurga i pratim aktivnosti i smjernice udruženja. Edukaciju iz vaskularne ultrasonografije obavila sam na institutima u Beogradu i Kopenhagenu, a 2022. godine sam položila supspecijalistički ispit iz angiologije pod mentorstvom prof. dr Nenada Ilijevskog sa IKVB Dedinje. Član

Manuelna terapiju u Institutu „Dr Miroslav Zotović“ Banja Luka

FASCIJALNA MANIPULACIJA PO STECCU

Marko Petković,
*strukovni fizioterapeut,
glavni ft Odeljenja II*

Marija Zec, *dipl. fizioterapeut*

Fizioterapeuti Odeljenja za neurorehabilitaciju Instituta za fizikalnu medicinu, rehabilitaciju i ortopedsku hirurgiju „Dr Miroslav Zotović“ iz Banjaluke, Marija Zec i Marko Petković, uspešno su završili prvi i drugi nivo edukacije iz fascijalne manipulacije (Fascial Manipulation), održane u Podgorici pod stručnim vođstvom edukatora sa renomiranog Stecco Univerziteta iz Padove.

Ova specijalizovana edukacija, koja obuhvata ukupno četiri nivoa, do sada je realizovana kroz četiri edukativna modula. Prvi nivo održan je u periodima od 15. do 17. novembra i od 13. do 15. decembra 2024. godine, dok je drugi nivo uspešno okončan kroz module održane od 11. do 13. aprila i od 16. do 18. maja 2025. godine.

Marija Zec i Marko Petković su stekli zvanične sertifikate za **Fascial Manipulation - Level 1 i Le-**

vel 2, čime su osnažili svoje kompetencije u primjeni ove savremene manuelne tehnike, koja se fokusira na tretman fascijalnih disfunkcija i bolnih stanja. Stečeno znanje biće od izuzetne koristi u svakodnevnoj praksi i direktno će doprinijeti unapređenju kvaliteta u fizioterapiji i rehabilitaciji pacijenata.

Njihov profesionalni angažman i kontinuirana edukacija potvrđuju posvećenost Instituta „Dr Miroslav Zotović“ razvoju kadrova i implementaciji najnovijih terapijskih metoda u rehabilitaciji pacijenata.

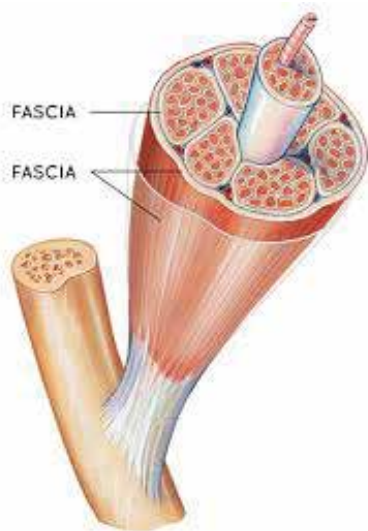

Fascija – aktivna i neodvojiva komponenta mišićnog sistema

Fascija je vrsta vezivnog tkiva, prvenstveno kolagena, koja prožima čitavo naše tijelo – od mišića do organa. Postoje različite vrste fascija, a anatomske ih dijelimo na:

- površnu (hipodermis),
- duboku mišićnu fasciju, koja ima dvije podgrupe: aponeurotična i epimizijska fascija,
- trbušnu (utrobnu) subseroznu fasciju.

Površnu fasciju možemo odvojiti (prvi sloj kože ispod potkožnog tkiva), dok duboku fasciju ne možemo odvojiti, ali je možemo osjetiti. Na primjer, ako podlakticu podijelimo na dva jednaka dijela, krenemo središnjom linijom na sredini radijusa putem nagore, falangom prsta osjetićemo preiskakanje poznato u Stecco metodi kao "RAF" – to je duboka fascija.

Fascija je slična ligamentima i tetivama jer sadrže kolagen kao glavnu komponentu, ali se razlikuju po svojoj funkciji i položaju. Ligamenti povezuju jednu i drugu kost, tetive spajaju mišiće s kosti-

ma, a fascija je sve ono što okružuje te strukture.

Iako izgleda kao pasivna, fascija je aktivna komponenta koja pruža podršku svim okolnim strukturama. Naučno je dokazano da je fascija 6 do 10 puta više inervirana od samog mišića i, s tim u vezi, nerazdvojiva od mišića. Njena građa je veoma kompleksna i sastoji se od nekoliko slojeva, između kojih se nalazi tečnost (hijaluronska kiselina), koja omogućava da slojevi fascije ravnomjerno i lako klize jedan preko drugog. Kada je zdrava, fascija je u vidu talasastog vezivnog tkiva, a kao posebnu karakteristiku fascije izdvojimo njenu snagu, jer je čvrsto napunjena snopovima kolagena i čvrsto umotana. Kao takva, ima značajnu ulogu u koordinaciji, organizaciji pokreta i samom kretanju.

Fascija se u literaturi susreće se i kao "organ forme", a zbog velikog broja receptora predstavlja jedan od najvećih senzornih organa u ljudskom tijelu.

Problem nastaje kada dođe do denzifikacije (sljepljivanja) slojeva fascije, što onemogućava adekvatno klizanje mišićnih vlakana, te dolazi do poremećaja obrasca kretanja, ograničene pokretljivosti i pojave miofascijalne boli.

Stecco manipulacije u terapiji

Fascijalna manipulacija po Steccu je metoda manuelne terapije kojom utičemo na duboku i površinsku fasciju.

Dubokom frikcijskom masažom specifičnih tačaka fascije postićemo bolje klizanje između slojeva fascije, smanjujemo napetost

mišića, pospješujemo cirkulaciju krvi i dobijamo kvalitetniji pokret.

Stecco fascijalna manipulacija (SFM) nastala je u Padovi, Italija

1980. godine, a razvio ju je Italijanski fizioterapeut Luigi Stecco. Danas je ova metoda rasprostranjena u preko 50 zemalja širom svijeta.

Stecco manipulacije su slične drugim manuelnim tehnikama, ali je prednost ove metode kliničko rezonovanje.

Polazimo od toga da se svaka miofascijalna jedinica sastoji se od: aktivne komponente (mišića), pasivne komponente (zgloba) i elementa koji vrši transmisiju.

Takođe, svaka miofascijalna jedinica ima: centre koordinacije, centre percepcije i centre fuzije. Svaki od centara „otvara se“ zavisno od problema koji pacijent ima.

Plan terapije u kojem odlučujemo koju mišićnu grupaciju terapijski obrađujemo i koje centre „otvaramo“ i da li ćemo raditi u jednoj ili više ravni, se postavlja nakon opservacije pacijenta.

Uzima se detaljna istorija bolesti, uključujući informacije o prethodnim povredama i operacijama, zatim se vrši testiranje pokreta kako bi se pomoglo u određivanju bolnih raspona pokreta u donošenju odluke o specifičnoj fascijalnoj ravni koja zahtijeva liječenje. Konačna odluka o mjestu liječenja temelji se prvenstveno na palpaciji akupunkturnih meridijanskih tačaka guste fascije gdje se nalazi većina receptora.

U opservaciji pacijenta koriste VAS skala bola, mjerenja obima pokreta i MMT test.

Fascijalna manipulacija po Steccu (Stecco metoda) se može se raditi na udaljinim regijama što nam omogućuje tretiranje u ranim akutnim fazama kada je tkivo upaljeno. Na taj način postiže se opuštanje cijele fascijalne linije što dovodi i do smanjenja tenzije na bolnom mjestu.

Cilj tretmana je da otkrijemo šta je izvor problema, prateći biomehanički model Luigi Stecco metode.

Tretman izvodimo trenjem na određenoj tački koristeći falangu, lakat i jagodice prstiju. Rezultati nakon tretmana su vidljivi odmah. Trenjem u specifičnim tačkama fascije, dovodimo do povećanja temperature na mjestu djelovanja i time omogućavamo bolji sistem klizanja tkiva.

Ako nema sistema klizanja fascija je zablokirana. Tokom izvođenja tretmana, važno je imati na umu da cilj miofascijalnog tretmana nije mišić već fascija, ali tretiranjem tih tačaka možemo da utičemo i na dublje strukture, na aktivnost mišića, kordinaciju mišićnih vlakana, propriocepciju i nociocepciju. Posebna karakteristika ove tehnike je što se može raditi proksimalno od regije bola i tako uticati na smanjenje istog.

Pacijent treba znati da već 15 minuta nakon tretmana počinje inflamatorna reakcija, 12 sati nakon tretmana je vrhunac upalne reakcije, a 48-72h nakon završetka inflamatorne reakcije rezultati tretmana postaju očigledni.

Indikacije i kontraindikacije za tretman fascijalne manipulacije

Neka od stanja indikovana za tretman fascijalne manipulacije su:

cervikalni sindrom, bol u prednjem dijelu ramena, lumbalni sindrom, pubična bol, plantarni fascitis, bol u prednjem dijelu koljena, išijalgija, karpalni tunel, teniski lakat, golferski lakat i sl. Tretman se preporučuje za sve uzraste.

Kontraindikacije:

- apsolutne (groznica-temperatura, teška imunodepresija, dermalna lezija u predelu tretmana, tromboflebitis, tromboza).
- relativne (limfedem (III stadijum ili više), ne-komparativni bol, kancer, nedavna

trauma bez analize, teški poremećaj krvarenja, hronična terapija kortikosteroidima).

Tretman fascijalne manipulacije se može koristi u kombinaciji sa drugim tehnikama, ali se ne smije koristi u kombinaciji sa laserom i akupunkturom.

NAŠE DUGOGODIŠNJE ISKUSTVO I REZULTATI SU GARANCIJA ZA VAŠU ISPRAVNU ODLUKU!

Vođeni i motivisani iskustvom naših klijenata nastojimo da vam pružimo vrhunsku uslugu, da iz naše bolnice izađete sa osmijehom na licu

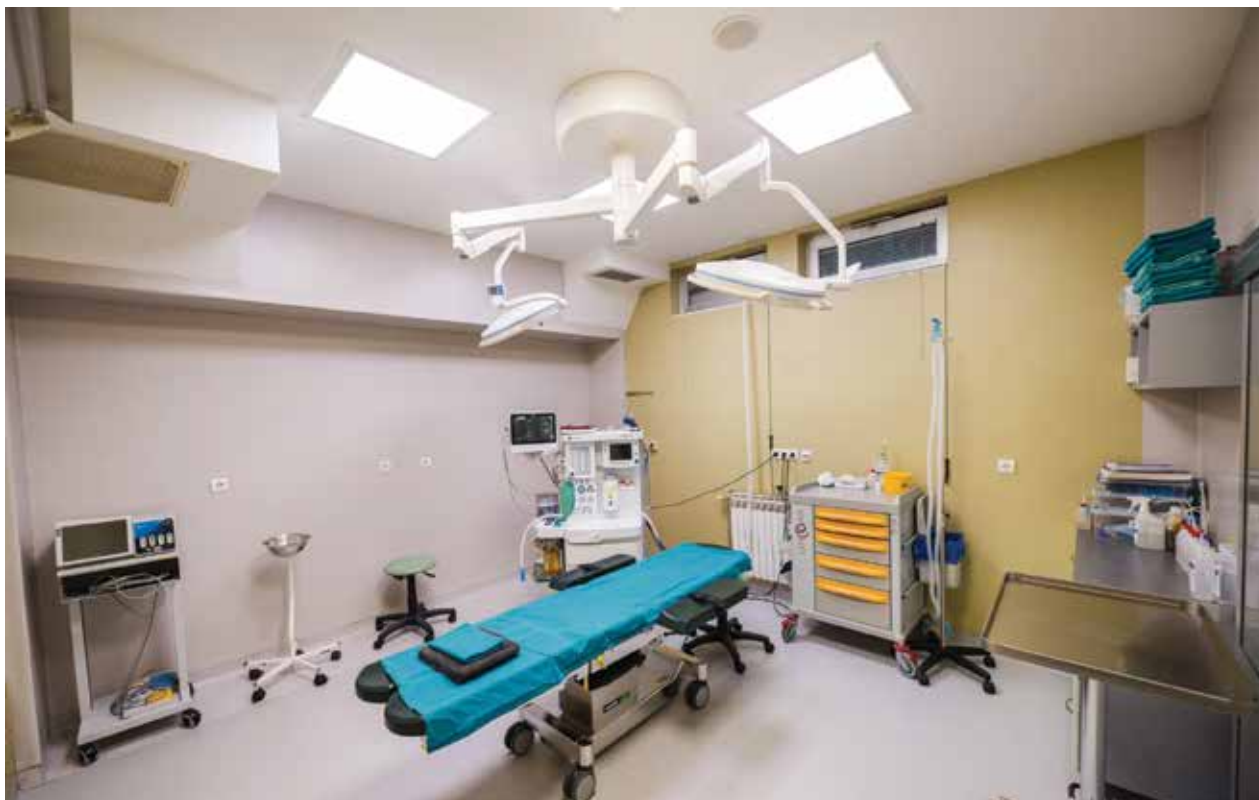

Bolnica iz hirurških i internističkih oblasti S-tetik, osnovana 2007. godine, u svom početku bila je koncentrisana prvenstveno na plastično-rekonstruktivnu i estetsku hirurgiju. Tokom godina, proširila je spektar svojih usluga i izrasla u savremenu zdravstvenu ustanovu sekundarnog nivoa, koja danas nudi širok dijapazon dijagnostičkih i terapijskih procedura. Takođe, ima značajnu ulogu u obrazovanju budućih zdravstvenih radnika, te

djeluje kao naučno nastavna baza Medicinskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci.

Plastično-rekonstruktivna i estetska ambulanta bolnice nudi visokokvalitetne usluge iz oblasti plastične i rekonstruktivne hirurgije, kao i estetskih zahvata. Pod stručnim vođstvom Prof. dr sc. Darka Jovića i dr Miće Kremenića, pacijentima su dostupni tretmani koji obuhvataju korektivne i estetske procedure, uključujući facelifting, liposukciju, rinoplastiku

piezo metodom, augmentaciju grudi, kao i rekonstruktivne operacije nakon povreda i intervencija. Korišćenjem najsavremenijih tehnika i materijala, ambulanta garantuje vrhunske rezultate uz sigurnost i udobnost pacijenta. Svi zahvati se izvode u skladu sa najnovijim medicinskim standardima, a tim stručnjaka posvećen je postizanju prirodnih i estetski prihvatljivih rezultata, vodeći računa o individualnim potrebama svakog pacijenta.

Dermatologija-laser centar

Bolnica S-tetik je u novembru prošle godine postala *Candela Center of Excellence*, što je prestižno priznanje koje potvrđuje visok nivo stručnosti i posvećenosti inovacijama u oblasti estetske dermatologije. Kao licencirani Candela centar, bolnica koristi najsavremenije laserske tehnologije pružajući pacijentima najsigurnije i

najefikasnije tretmane. U okviru dermatološke službe, pacijentima su dostupne dijagnostičke i terapijske usluge iz oblasti opšte, savremene estetske i interventne dermatologije. Posebna pažnja posvećuje se preventivnim pregledima, dermoskopiji, ranom otkrivanju karcinoma kože, te edukaciji pacijenata o zaštiti od UV zračenja. Tim dermatologa koji čine

Prim. dr Vesna Jelić i Dr Nevena Tešović kontinuirano se usavršava, prateći savremene trendove i primjenjujući preporuke zasnovane na dokazima.

Stomatologija

Bolnica S-tetik pruža širok spektar stomatoloških usluga koje pokrivaju sve aspekte oralne zdravstvene zaštite, od preventivnih pregleda do kompleksnih stomatoloških zahvata. Usluge obuhvataju estetsku stomatologiju, ortodontiju, protetiku, kao i implantologiju sa posebnim fokusom na visoke standarde kvaliteta i preciznosti. Dr Milica Čelebić, sa bogatim iskustvom u oblasti estetske i restaurativne stomatologije, kao i oralni hirurg Dr Dunja Menićanin Petković, stručnjak za implantologiju i hirurške zahvate, posvećeni su stvaranju prirodnog i harmoničnog osmijeha.

Onkologija

U sklopu naše bolnice, već 14 godina radi onkološka ambulanta, sa dnevnim onkološkom bolnicom, te hospitalnim dijelom za pacijente na kontinuiranoj HT. Ordinira prof. dr sc. Branislava Jakovljević, internista onkolog. Za osiguranike Republike Srpske sve usluge onkološkog odjeljenja se vrše uz uputnicu nadležnog specijaliste porodične medicine. Sve citostatike i druge specifične onkološke lijekove obezbjeđuje Fond zdravstvenog osiguranja Republike Srpske.

Pacijenti primaju terapiju u ugodnom i komfornom ambijentu, pod nadzorom iskusnog i posvećenog onkološkog osoblja. Aplikacija onkološke terapije se vrši isključivo na osnovu odluke onkološkog konzilijuma UKC RS. Našim pacijentima omogućene su konsultacije sa psihologom u vidu individualnih ili grupnih seansi, u

cilju podrške bolesniku i članovima porodice, a takođe i savjeti u vezi sa ishranom i načinom života onkoloških pacijenata. Preko bolnice S-tetik dostupne su i usluge molekularnih testiranja NGS koja se rade u SAD i Njemačkoj, u svrhu planiranja personalizovane terapije, te online konsultacije svjetskih onkoloških eksperata.

Radiološko-dijagnostički centar

Bolnice S-tetik koji je savremeno opremljen, nudi širok spektar usluga iz oblasti radiološke dijagnostike. Pod stručnim nadzorom dr Dalibora Mikića, specijaliste radiologije, pacijentima su dostupne najnovije dijagnostičke metode, uključujući ultrazvuk, rendgenske snimke, CT skeniranje i magnetnu rezonancu (MRI). Korišćenjem najmodernijih tehnologija i visokokvalitetne opreme, centar omogućava precizno postavljanje dijagnoza, što je od ključnog značaja za pravovreme-

no liječenje. Svi postupci se izvode uz visok nivo pažnje prema pacijentu i u skladu sa najnovijim medicinskim standardima.

Privatni zdravstveni sektor igra ključnu ulogu u obezbjeđivanju visokokvalitetne medicinske njege, pružajući pacijentima brzu, efikasnu i personalizovanu uslugu. Kroz savremenu tehnologiju, stručan tim i fleksibilne uslove, privatne ustanove kao što je Bolnica S-tetik doprinose smanjenju opterećenja na javne zdravstvene sisteme, omogućavajući pacijentima pristup najnovijim terapijama i tretmanima. Ovaj sektor ne samo da podstiče inovacije, već i doprinosi povećanju konkurentnosti i podizanju opšteg standarda zdravstvene zaštite.

Ginekološka ambulanta bolnice pruža sveobuhvatnu njegu žena, uključujući preventivne preglede, dijagnostiku i liječenje ginekoloških oboljenja. Pod stručnim nad-

zorem Dr Gorana Vujića, pacijentkinje mogu očekivati visok nivo pažnje i profesionalizma u svim aspektima ginekološke zaštite.

U ambulanti opšte i o abdominalne hirurgije, pacijentima je na raspolaganju kompletna dijagnostika i liječenje hirurških stanja, uključujući abdominalne operacije. Ordinira Prof. dr sc. Jovan Čulum, koji se specijalizovao za minimalno invazivne procedure koje garantuju sigurnost i brži oporavak pacijenta. Pregledi hirurga, kao i dijagnostički postupci poput gastroskopije i kolonoskopije, dostupni su putem Fonda zdravstvenog osiguranja.

Dječiji hirurg Bolnice S-tetik Prim. dr Mirko Šatara, pruža stručnu medicinsku njegu i hirurške usluge za djecu. Njegove usluge obuhvataju liječenje urođenih i stečenih deformiteta, kao i hirurške zahvate u vezi sa traumama i bolestima koje zahvataju djecu. Svi pregledi i usluge Dr

Šatara dostupni su preko Fonda zdravstvenog osiguranja.

Ortopedska ambulanta u kojoj ordinira prof. dr sc. Aleksandar Jakovljević, specijalista ortopedske hirurgije, pored pregleda i konsultacija, te hirurških intervencija, pruža usluge liječenja metodom regenerativne medicine, uz poseban fokus u tretmanu sportskih povreda. Plazma obogaćena trombocitima (PRP) sa velikim uspjehom primjenjuje se od 2011. godine, kao i tretman matičnim ćelijama (AdMSC i BMSC) koji radimo od 2016. godine. Preko 300 000 aplikacija PRP kod pacijenata sa povredama i oboljenjima koštano-zglobnog i mišićnog sistema stavlja nas na mjesto lidera u oblasti regenerativne medicine u regionu. Ponosni smo što su se u našoj ustanovi liječili brojni nosioci medalja sa svjetskih i evropskih takmičenja.

Bolnica S-tetik pruža uslugu liječenja u **hiperbaričnoj komori**,

koja je dostupna za pacijente kojima je potrebna terapija pod povišenim atmosferskim pritiskom. Ovaj tretman je efkasan u liječenju različitih medicinskih stanja, uključujući opekotine, rane koje sporo zarastaju, povrede tkiva, kao i kod pacijenata sa hroničnim bolovima. Terapija u hiperbaričnoj komori poboljšava cirkulaciju, regeneraciju tkiva i jača imuni sistem, a pacijentima je obezbjeđena sigurna i stručna njega tokom cijelog tretmana.

Pored gorenavedenih pregleda i usluga pacijenti mogu obaviti preglede u kardiološkoj ambulanti, ambulanti za poremećaje ritma srca i pejsmejkere, zatim u neurološkoj, endokrinološkoj i gastroenterološkoj ambulanti. Pacijentima su na raspolaganju pregled fizijatra i EMNG, nutricionistička, pedijatrijska te orl ambulanta kao i pregled i usluge urologa i torakalnog hirurga.

URGENTNI CENTAR UKC REPUBLIKE SRPSKE

Snaga jednog zdravstvenog sistema ogleda se u njegovoj sposobnosti da brzo i što efikasnije odgovori na sve krizne situacije

Završetkom rekonstrukcije centralnog medicinskog bloka u UKC Republike Srpske, 2018. godine počeo je sa radom Urgentni centar, ulazno mjesto za većinu hitnih pacijenata. Ovaj centar svakodnevno funkcioniše u režimu visokog intenziteta sa više od 60 000 pacijenata godišnje.

Urgentni centar UKC Republike Srpske je organizovan po principima savremene hospitalne urgentne medicine i obuhvata više funkcionalnih cje-

lina: trijažni punkt, reanimacione sale, sale za opservaciju i monitoring pacijenata, ambulate za internističke, kardiološke, pulmološke, neurološke i hirurške

Urgentni centar je organizovan po principima savremene hospitalne urgentne medicine

pacijente. Hitni hirurški zahvati se obavljaju u dvije operacione sale za velike intervencije u opštoj anesteziji i dvije operacione sale

za manje intervencije u lokalnoj anesteziji. Dijagnostički blok sadrži RTG kabinet, CT, ultrazvuk, laboratoriju i endoskopske kabine za hitnu gastroskopiju i kolonoskopiju. Dnevna bolnica Urgentnog centra raspolaže sa 16 bolničkih kreveta predviđenih za kratkotrajnu hospitalizaciju i stabilizaciju pacijenata.

Trijaža se obavlja prema principima hitnosti po kojem se pacijenti trijažiraju u pet kategorija, obavljaju je medicinske sestre i tehničari obučeni i serti-

fikovani za mančesterski trijažni sistem. Ovakav način trijažiranja pacijenata je prihvaćen u većini zemalja EU a Urgentni centar u UKC Republike Srpske jedini u regionu obavlja trijažu na ovaj način.

Poseban akcenat stavljen je na rano prepoznavanje kritično oboljelih i povrijeđenih pacijenata, reanimacionu i postreanimaci-

onu njegu. Svi zaposleni radnici, uključujući pomoćno osoblje,

CUM je bio ključna ustanova tokom pandemije COVID-19

medicinske tehničare i ljekare, redovno podliježu treningu i obuci iz mjera kardiopulmonalne reani-

macije prema važećim svjetskim protokolima.

U Urgentnom centru svakodnevno radi multidisciplinarni tim specijalista urgentne medicine, anesteziologije, interne medicine, gastroenterologije, te specijalizanti različitih grana

medicine i medicinske sestre sa dodatnom edukacijom iz oblasti urgentne njege.

U radu Urgentnog centra kroz dežurstva učestvuju specijalisti i specijalizanti gotovo svih klinika u UKC Republike Srpske, kvalitet rada Urgentnog centra je ogledalo rada cijelog UKC Republike Srpske.

Snaga jednog zdravstvenog sistema ogleda se u njegovoj sposobnosti da brzo i efikasno odgovori na krizne situacije. Centar je bio ključna ustanova tokom pandemije COVID-19, kada je reorganizovan za prijem i trijažu pacijenata sa sumnjom na infekciju, uz provođenje epidemioloških mjera i organizaciju COVID ambulanti.

Od početka rada, uz kontinuirano stručno usavršavanje kadra, nabavku opreme i uspostavljanje protokola, Urgentni centar UKC Republike Srpske je izrastao je u regionalni centar urgentne medicine. Pored kliničkih dostignuća, centar učestvuje u edukaciji lje-

kara i studenata, te redovno organizuje simulacione treninge iz prve pomoći i bazičnih mjera reususcitacije za različite kategorije građana.

Uz strateško planiranje, dalja ulaganja u kadar i infrastrukturu, ra-

zvoj Urgentnog centra, kao karike između prehospitalnog i hospitalnog zbrinjavanja hitnih pacijenata, predstavlja uspješan primjer kako ulaganja u urgentnu medicinu direktno doprinosi kvalitetu zdravstvene zaštite za sve građane Republike Srpske.

Vještačka inteligencija i medicina

BUDUĆNOST MEDICINE U SINERGIJI LJEKARA I AI

Empatija, komunikacija s pacijentima, razumijevanje njihovih emocija i donošenje moralnih odluka su područja gdje ljudski faktor ostaje ključan

AI: Tehnologija je onoliko dobra koliko su kvalitetni ljudi koji je primjenjuju

Nedavno je Bil Gejts u intervjuu s Džimijem Falonom izjavio da će napredak u vještačkoj inteligenciji (Artificial Intelligence, AI) drastično smanjiti ulogu čovjeka u mnogim tradicionalnim poslovima, poput medicine i obrazovanja, te da bi se

velika promjena mogla dogoditi za manje od deset godina. *Danas je stručnost u područjima poput medicine i obrazovanja i dalje rijetka*, rekao je Gejts. Prema njegovom mišljenju, u sljedećoj deceniji *“izvanredni medicinski savjeti i izvanredno podučavanje* postaće

besplatni i široko dostupni. Čini se nezamislivo! Nije nemoguće, ali... Sigurno je da će se AI razvijati i napredovati. Već se govori i o naprednim programima koji će biti sposobni za samostalno donošenje odluka. Evo šta o tome kaže ChatGPT koji se koristi danas u

odgovorima na pitanja koja smo mu postavili.

KOD: Kakva je budućnost medicine sa AI i kakva će biti njena uloga u medicini?

ChatGPT: AI transformiše medicinu na način koji je nekada bio nezamisliv. Od dijagnostike do personalizovanih tretmana, AI postaje ključni alat za poboljšanje zdravstvene zaštite. Njena sposobnost analize ogromnih količina podataka u kratkom vremenu omogućava preciznije dijagnoze, brže otkrivanje bolesti i efikasnije liječenje. Jedna od najvažnijih primjena AI-a u medicini je u dijagnostici. Algoritmi mašinskog učenja koriste se za analizu medicinskih slika, poput rendgenskih snimaka i MRI-a, kako bi se otkrile abnormalnosti koje ljudsko oko možda ne bi primijetilo. AI također pomaže u predviđanju ishoda liječenja, omogućavajući ljekari-

ma da prilagode terapiju individualnim potrebama pacijenata. U području istraživanja lijekova, AI ubrzava proces otkrivanja novih terapija. Algoritmi mogu analizirati genetske podatke i identifikovati potencijalne ciljeve za liječenje bolesti, smanjujući vrijeme i troškove razvoja lijekova. AI također igra ključnu ulogu u praćenju pandemija, analizirajući podatke u stvarnom vremenu kako bi se predvidio širenje bolesti i

AI može biti moćan alat koji poboljšava medicinsku praksu, ali odgovorno korišćenje uz fokus na etiku je ključno

optimizirale strategije odgovora. Budućnost medicine s AI-om obećava još veće inovacije. Personalizovana medicina, gdje se tretmani prilagođavaju genetskom profilu pacijenta, postaća standard zahvaljujući AI. Telemedicina će se dodatno razviti, omogućavajući pacijentima pristup zdravstvenoj za-

štiti iz udobnosti vlastitog doma. AI će također igrati ključnu ulogu u preventivnoj medicini, analizirajući podatke o životnom stilu kako bi se identifikovali rizični faktori i preporučile promjene za poboljšanje zdravlja.

Međutim, integracija AI-a u medicinu dolazi s izazovima. Etika, privatnost podataka i sigurnost algoritama ključni su aspekti koje treba riješiti. Unatoč ovim izazovima, potencijal AI-a da transformiše medicinu je neosporan. AI u medicini nije samo tehnologija budućnosti; ona je već sadašnjost koja mijenja način na koji razumijemo i pružamo zdravstvenu brigu. S daljnjim razvojem, AI će nastaviti oblikovati medicinu, čineći je preciznijom, dostupnijom i usmjerenijom na pacijenta.

KOD: Da li AI može da zamijeni ljekare?

ChatGPT: Umjetna inteligencija (AI) ima potencijal transformisa-

ti medicinsku praksu, ali je malo vjerojatno da će potpuno zamijeniti doktore. Umjesto toga, AI će djelovati kao moćan alat koji podržava medicinske profesionalce i omogućava im da budu efikasniji i precizniji u dijagnozi i liječenju pacijenata. Dok AI može analizirati ogromne količine podataka, prepoznati uzorke, pa čak i predložiti terapije, postoje aspekti ljudske medicinske brige koji su nezamjenjivi. Na primjer, empatija, komunikacija s pacijentima, razumijevanje njihovih emocija i donošenje moralnih odluka su područja gdje ljudski faktor ostaje ključan. AI može poboljšati medicinu kroz bržu dijagnostiku, personalizovanu medicinu i praćenje zdravlja. Međutim, AI se suočava s izazovima, uključujući etička pitanja, privatnost podataka i sigurnost algoritama. Uloga doktora nije samo tehnička; ona je i humanistička, što je dio gdje AI može biti samo dopuna, ne zamjena. Budućnost medicine je u sinergiji između ljekara i AI, gdje tehnologija osnažuje ljekare da bolje brinu o svojim pacijentima. AI će biti njihov saveznik, ali ključna odluka o pacijentu i dalje

će počivati na ljudskoj stručnosti i empatiji.

KOD: U kojoj grani medicine se očekuje najbrži napredak u primjeni AI?

ChatGPT: Najbrži napredak u primjeni AI se očekuje u radiologiji. AI algoritmi već sada značajno unapređuju analizu medicinskih slika, poput rendgenskih, CT i MRI pretraga, omogućujući preciznije otkrivanje tumora, plućnih bolesti i drugih stanja. Ovi algoritmi često prepoznaju promjene koje bi mogle proći nezapaženo ljudskom oku, čime se poboljšava

Empatija, komunikacija s pacijentima, razumijevanje njihovih emocija i donošenje moralnih odluka su područja gdje ljudski faktor ostaje ključan

rana dijagnoza i ishodi liječenja. Osim radiologije, AI pokazuje veliki potencijal u personaliziranoj medicini, gdje se terapije prilagođavaju genetskom profilu pacijenta. Farmakogenomika, koja koristi

AI za analizu genetskih markera kako bi se predviđela reakcija na lijekove, također je područje brzog razvoja. AI ubrzava proces istraživanja i razvoja lijekova, smanjujući vrijeme i troškove potrebne za otkrivanje novih terapija. Projekti poput AlphaFold-a, koji modelira strukture proteina, već su revolucionirali biomedicinska istraživanja.

KOD: Koji su to primjeri specifične primjene AI u medicini?

ChatGPT: Evo nekoliko specifičnih primjera primjene AI u medicini:

1. Radiologija: AI algoritmi analiziraju medicinske slike poput rendgenskih snimaka, CT-a i MRI-a kako bi otkrili tumore, prelome ili druge abnormalnosti s velikom preciznošću.
2. Patologija: AI se koristi za analizu uzoraka tkiva, pomažući u dijagnostici bolesti poput raka. Algoritmi mogu identifikovati promjene na ćelijskom nivou koje su nevidljive ljudskom oku.
3. Genomika: AI obrađuje velike genomske podatke kako bi identifikovao genetske markere za bolesti, omogućujući personalizovanu medicinu i ciljane terapije.
4. Praćenje hroničnih bolesti: AI sistemi prate pacijente s dijabetesom, hipertenzijom ili srčanim bolestima, analizirajući podatke u stvarnom vremenu kako bi predviđeli pogoršanje stanja i omogućili pravovremenu intervenciju.
5. Razvoj lijekova: AI ubrzava proces otkrivanja novih lijekova ana-

lizirajući podatke o molekulama i predviđajući njihovu efikasnost i sigurnost.

6. Telemedicina: AI chatbotovi i virtualni asistenti pomažu pacijentima u postavljanju osnovnih dijagnoza, zakazivanju pregleda i pružanju informacija o lijekovima.

KOD: Šta možemo očekivati od AI u obrazovanju medicinskog kadra?

ChatGPT: AI donosi velike mogućnosti za obrazovanje medicinskog kadra i transformaciju procesa učenja. Evo nekoliko ključnih aspekata koje možemo očekivati:

1. Personalizovano učenje: AI može analizirati individualne potrebe učenika i pružiti prilagođene materijale, prilagoditi tempo učenja i identifikovati oblasti koje zahtijevaju dodatnu pažnju.
2. Simulacije i virtuelna realnost: Napredne AI simulacije omogućuju studentima medicinskih nauka da vježbaju složene procedure u sigurnom okruženju, koristeći virtualnu realnost ili holografske prikaze.

3. Automatizacija administrativnih zadataka: AI može pojednostaviti procese poput zakazivanja predavanja, ocjenjivanja testova i vođenja evidencije, oslobađajući vrijeme za fokusiranje na nastavu.

4. Dostupnost materijala i prevod: AI omogućava lak pristup edukativnim materijalima na različitim jezicima, čime se smanjuje jezička barijera za međunarodne studente.

5. Telemedicina i praksa na daljinu: Kroz AI podržanu telemedicinu, studenti mogu dobiti praktična iskustva i obuku bez potrebe za fizičkim prisustvom u bolnici.

6. Razvoj algoritama za dijagnozu: AI može pomoći studentima da razumiju složene dijagnostičke procese kroz analizu medicinskih podataka i simulaciju stvarnih slučajeva.

Kako bi se iskoristile sve ove prednosti, važno je integrisati AI tehnologiju uz pažljivu etičku regulaciju i obuku nastavnika.

KOD: Da li je moguće kreiranje AI koja bi donosila samostalne odluke?

ChatGPT: Kreiranje AI sistema koji donosi potpuno samostalne odluke predstavlja izazov koji je i tehnički i etički izuzetno složen. Iako danas postoje sofisticirani AI sistemi koji autonomno obavljaju određene zadatke, poput vožnje autonomnih vozila ili donošenja preporuka u medicinskim dijagnozama, oni i dalje funkcionišu unutar okvira koje su definisali ljudi i podložni su nadzoru.

Sa tehničkog aspekta, da bi AI donosila potpuno samostalne odluke, morali bismo razviti sisteme sa:

- Sposobnošću razumijevanja konteksta: AI bi morala razumjeti širi kontekst situacije, što je izuzetno teško postići zbog složenosti ljudskog društva i nepredvidivih faktora.
- Moralnim i etičkim kapacitetima: AI bi trebala razumjeti moralne dileme i donositi odluke koje su društveno odgovorne. Trenutno, AI sistemi nemaju istinski osjećaj etike ili svijest.

- Samoučenjem i prilagođavanjem: AI bi trebala biti sposobna kontinuirano učiti iz svojih grešaka i prilagođavati se promjenama u okruženju.

Sa etičkog i društvenog aspekta čak i da tehnički uspijemo stvoriti AI sa visokim nivoom autonomije, to bi otvorilo važne etičke i pravne dileme:

- Odgovornost: Ko je odgovoran ako AI donese pogrešnu odluku? Kreatori sistema ili sam sistem?
- Sigurnost: Kako osigurati da AI ne donosi štetne odluke zbog grešaka ili zloupotrebe?
- Kontrola: Kako zadržati kontrolu nad AI koja ima visok nivo autonomije?

Iako tehnologija napreduje, trenutni AI sistemi su alati dizajnirani da podrže ljude u donošenju odluka, a ne da ih potpuno zamijene. Kreiranje potpuno autonomne AI zahtijevalo bi ogromna tehnička dostignuća i izuzetno pažljivu regulaciju kako bi se spriječila zloupotreba i osiguralo odgovorno korišćenje.

KOD: Na kraju, trebamo li se plašiti primjene AI u svakodnevnoj medicinskoj praksi? Da

li je moguća njena zloupotreba, ili pogrešno tumačenje dobijenih odgovora?

ChatGPT: Primjena AI u medicinskoj praksi donosi brojne prednosti, ali prirodno je postaviti pitanje o potencijalnim rizicima. Evo nekoliko aspekata koji vam mogu pomoći da sagledate situaciju:

1. Pogrešno tumačenje podataka: AI se oslanja na modele koji analiziraju velike količine podataka, ali ukoliko podaci nisu tačni ili su neprikladno unijeti, AI može dati pogrešne preporuke.
2. Ograničena ljudska kontrola: U nekim slučajevima, preveliko oslanjanje na AI može smanjiti važnost kliničkog prosuđivanja stručnjaka.
3. Zloupotreba podataka: AI aplikacije u medicini zahtijevaju pristup osjetljivim zdravstvenim podacima. Ako se sigurnosni protokoli ne poštuju, to može dovesti do curenja ili zloupotrebe podataka.
4. Neetična primjena: AI tehnologija može biti korišćena na način koji nije u skladu sa etičkim standardima, npr. favorizovanje

određenih pacijenata ili diskriminacija.

Kako smanjiti rizike?

1. Transparentnost: Zdravstvene AI tehnologije moraju biti transparentne, sa jasnim uvidom u način rada i analizu podataka.
2. Regulatorna: Striktnim pravnim okvirima i etičkim standardima može se osigurati odgovorna primjena AI u medicini.
3. Ljudski faktor: AI treba služiti kao podrška ljekarima, a ne zamjena. Klinička procjena stručnjaka ostaje ključna.
4. Obuka: Obrazovanje zdravstvenih radnika o AI alatima može pomoći u prepoznavanju potencijalnih problema i pravilnom tumačenju rezultata.

Zaključak je da nema potrebe za strahom, već za oprezom i edukacijom. AI može biti moćan alat koji poboljšava medicinsku praksu, ali odgovorno korišćenje uz fokus na etiku je ključno. Na kraju, tehnologija je samo onoliko dobra koliko su kvalitetni ljudi koji je primjenjuju.

Treći kongres nefrologa Republike Srpske sa međunarodnim učešćem

PRILIKA ZA UMREŽAVANJE I JAČANJE PROFESIONALNIH VEZA

Posebna pažnja posvećena je izazovima u liječenju i prevenciji akutne i hronične bubrežne bolesti te multidisciplinarnom pristupu pacijentima

Od 25. do 27. aprila 2025. godine u prelijepom ambijentu Kuće Milanovića održan je Treći kongres nefrologa Republike Srpske sa međunarodnim učešćem. Ovaj značajan stručni skup okupio je 110 ljekara, među kojima su bili nefrolozi, internisti, endokrinolozi, kardiolozi,

specijalizanti, ali i brojni eminentni predavači iz zemlje i inostranstva. Održano je 36 plenarnih predavanja, osam tematskih simpozijuma i radionica ehosonografije abdomena i doplera krvnih sudova. Pored učesnika iz Republike Srpske i Federacije BiH, kongres je okupio i brojne učesnike iz okru-

ženja - Srbije, Crne Gore, Hrvatske i Slovenije.

Kongres je otvoren svečanim obraćanjem predsjednika Udruženja nefrologa Republike Srpske dr Gorana Topića, ministra zadržavlja i socijalne zaštite u Vladi RS dr Alena Šeranića, te direktora UKC RS dr Vlade Đajića. U uvodnom

Interaktivna radionica iz ultrazvučne dijagnostike

obraćanju istaknuta je važnost kontinuirane edukacije i međusobne saradnje, kako na nacionalnom, tako i na međunarodnom nivou. Posebnu čast kongresu ukazao je svojim prisustvom počasni gost, prof. dr Wolfgang Kuhn iz Frajburga, svjetski priznati stručnjak u oblasti nefrologije, koji je održao prvo plenarno predavanje na temu autosomno dominantne policistične bolesti bubrega (APKD). Njegovo predavanje

privuklo je veliku pažnju i izazvalo živu diskusiju, posebno u dijelu koji se odnosio na nove

Posebna pažnja posvećena je izazovima u liječenju i prevenciji akutne i hronične bubrežne bolesti

terapijske pristupe i mogućnosti usporavanja progresije bolesti.

Tokom trodnevnog programa, učesnici su imali priliku da se upoznaju sa najnovijim dostignućima u dijagnostici i liječenju primarnih i sekundarnih bubrež-

nih bolesti, kao i sa inovacijama u transplantaciji bubrega, savremenim pristupima hemodijalizi i peritoneumskoj dijalizi. Posebna pažnja posvećena je izazovima u liječenju i prevenciji akutne i hronične bubrežne bolesti te multidisciplinarnom pristupu pacijentima.

Imali smo priliku slušati predavanja gostiju iz inostranstva, koji su predstavili svoja iskustva i rezultate istraživanja u oblastima kao što su transplantacijska medicina, imunološka terapija i personalizovana medicina u nefrologiji. Organizovane su interaktivne radionice sa temama iz ultrazvučne dijagnostike na kojima su učesnici mogli praktično primijeniti nova znanja.

Treći kongres nefrologa je, osim razmjene znanja, bio i prilika za umrežavanje, jačanje profesionalnih veza i dogovor o budućim zajedničkim projektima i istraživanjima.

Visokim nivoom organizacije, velikim brojem učesnika, bogatim sadržajem i kvalitetom izlaganja, ovaj skup je još jednom potvrdio da je postao centralno mjesto za stručnu razmjenu u oblasti nefrologije.

VIŠE OD 350 OFTALMOLOGA NA JEDNOM MJESTU

U Banjaluci je od 22. do 24. maja 2025. godine održan IV kongres oftalmologa Republike Srpske i Bosne i Hercegovine i Međunarodni simpozijum Urgentna stanja u oftalmologiji

Organizator oba ova prestižna skupa je bilo Udruženje oftalmologa Republike Srpske, predvođeno predsjednikom, prof. dr Milkom Mavija, uz podršku Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, Univerzitetskog kliničkog centra Republike Srpske, Medicinskog fakulteta u Banjaluci i Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske.

Posebnu zahvalnost dugujemo brojnim sponzorima i partnerima, koji su prepoznali značaj kontinuiranog stručnog usavršavanja i svojim doprinosom omogućili realizaciju događaja na izuzetno visokom nivou.

Tokom tri dana, Banjaluka je bila centar izuzetnih oftalmoloških dostignuća, mjesto gdje su se susretali vrhunski stručnjaci,

razmjenjivala najnovija saznanja i uspostavljale ključne profesionalne veze. Inspirativna predavanja, dinamične diskusije i pažljivo osmišljen društveni program, učinili su Kongres ne samo edukativnim, već i nezaboravnim, dodatno učvršćujući njegov značaj u regionalnom i međunarodnom kontekstu.

Urgentna stanja u oftalmologiji – naučne perspektive i klinički izazovi

Kongres je svečano otvorio Ministar zdravlja i socijalne zaštite RS, dr Alen Šeranić, uz uvodne riječi dr Slobodana Hajdera, pomoćnika generalnog direktora za medicinske poslove Univerzitetskog kliničkog centra Republike Srpske i prof. dr Vesne Jakšić, predsjednice oftalmološke sekcije Srpskog lekarskog društva. Njihovo prisustvo i obraćanje dodatno su naglasili značaj ovog skupa, potvrđujući njegovu ulogu u unapređenju oftalmološke struke i međusobnoj saradnji stručnjaka iz regiona i šire.

Centralni stručni i naučni događaj kongresa bio je međunarodni simpozijum – *Urgentna stanja u of-*

talmologiji, sa posebnim osvrtom na dijagnostičke i terapijske pristupe stanjima koja mogu imati trajne posljedice po vid i kvalitet života pacijenata. Više od 350 učesnika pratilo je preko 180 recenziranih radova, uz izlaganja 50 eminentnih predavača po pozivu iz Bosne i Hercegovine, Srbije, Hrvatske, Sjeverne Makedonije, Crne Gore,

Udruženje oftalmologa Republike Srpske još jednom je potvrdilo svoj ugled i posvećenost izvrsnosti

Slovenije i Velike Britanije.

Aktuelne teme, žive diskusije i energija koja proširuje horizonte oftalmologije

Kongresne sesije bile su pažljivo strukturirane po oblastima, omogućavajući učesnicima da una-

prijeđe svoje znanje u ključnim segmentima oftalmologije, uključujući glaukom, vitreoretinalnu hirurgiju, neurooftalmologiju i genetiku, strabizam, hirurgiju katarakte, traumatologiju, medikal retinu, oboljenja makule, uveitise i tumore, oboljenja orbite i adneksa oka, kao i refraktivnu hirurgiju.

Izuzetna relevantnost tema i visok kvalitet izlaganja doprinijeli su izuzetnom interesovanju učesnika, pa se u svim kongresnim salama Kulturnog centra Banski dvor i

Kulturnog centra Kuća Milanovića nerijetko tražila stolica više. Značajne diskusije koje su uslijedile nakon izlaganja, kao i entuzijazam slušalaca da podijele svoja iskustva i stručne uvide, produžili su planirano trajanje pojedinih sesija, na obostrano za-

dovoljstvo predavača i učesnika.

Sve navedeno još jednom potvrđuje da je odabir centralnih tema ovogodišnjeg kongresa bio izuzetno relevantan i u skladu sa savremenim izazovima oftalmološke prakse.

Podrška mladim oftalmolozima i afirmacija nauke

U cilju afirmacije naučnog rada među mladim oftalmolozima, Naučni odbor kongresa je, sada već tradicionalno, odabrao najbolji rad u sesiji „Mladi oftalmolozi“ i dodijelio prvom autoru, dr Ines Matoc, nagradu u vidu plaćene kotizacije za evropski kongres po izboru autora.

Ova inicijativa predstavlja značajan korak ka osnaživanju novih generacija stručnjaka, motivišući ih na dalje istraživanje, usavršavanje i aktivno učešće u međunarodnim naučnim tokovima.

Izuzetno visoka evaluacija učesnika potvrđuje uspjeh kongresa

Impresivne ocjene učesnika, kao i sadržajne diskusije koje su često premašivale planirano trajanje sesija, jasno potvrđuju relevantnost i značaj tema ovogodišnjeg kongresa.

Da je Kongres bio izuzetno uspješan i odlično prihvaćen, svjedoči i prosječna ocjena **4,87**, dobijena na osnovu Evaluacionog obrasca, u kojem su učesnici procjenjivali organizaciju Kongresa i Simpozijuma ***Urgentna stanja u oftalmologiji***, kvalitet predavanja, aktuelnost tema, interaktivnost i diskusije, raznovrsnost sadržaja,

korisnost za rad i obrazovanje, stručnost predavača, jasnoću izlaganja, angažovanost moderatora i kvalitet socijalnog programa.

Kroz ovaj kongres, Udruženje oftalmologa Republike Srpske još jednom je potvrdilo svoj ugled i posvećenost izvrsnosti, pružajući učesnicima platformu za profesionalni napredak, inspiraciju za dalja istraživanja i razvoj, te priliku za nezaboravne trenutke kolegijskog druženja.

Organizacioni odbor IV Kongresa oftalmologa Republike Srpske sa međunarodnim učešćem, kojeg su činili prof. dr Milka Mavija, doc. dr Bojana Markić, dr Sanela Burgić, dr Biljana Topić, dr Miljana Tepić-Popović i prof. dr Vesna Ljubojević, uložio je poseban napor u pripremu i objavljiva-

vanje Zbornika sažetaka i radova, koji je katalogizovan u Narodnoj i Univerzitetskoj biblioteci Republike Srpske.

Ovaj Zbornik predstavlja vrijedan doprinos oftalmološkoj struci, omogućavajući učesnicima i široj akademskoj zajednici pristup najnovijim istraživanjima i stručnim dostignućima predstavljenim na

kongresu. Zbornik sažetaka i radova, kao i fotografije sa IV Kongresa oftalmologa Republike Srpske sa međunarodnim učešćem, dostupni su na zvaničnom sajtu Udruženja oftalmologa Republike Srpske: www.oftalmolozi.rs.ba.

Više od 350 učesnika pratilo je preko 180 recenziranih radova

Kontinuirana edukacija i budućni susreti

S velikim entuzijazmom već sada iščekujemo naredne susrete i nastavljamo sa redovnim godišnjim Oftalmološkim simpozijumima u organizaciji Udruženja oftalmologa Republike Srpske, koji će se održavati širom Republike Srpske.

Vođeni vizijom stalnog usavršavanja i stručne razmjene, ovi simpozijumi će biti važna platforma za razmjenu znanja, predstavljanje inovativnih dostignuća i jačanje profesionalnih veza, u duhu onoga što nas sve okuplja - posvećenost oftalmologiji i brizi o zdravlju naših pacijenata.

Predsjedništvo Udruženja oftalmologa Republike Srpske

PRVI KONGRES URGENTNE MEDICINE REPUBLIKE SRPSKE

U organizaciji Udruženja doktora urgentne medicine Republike Srpske od 6. do 8. septembra 2024. godine održan je Prvi kongres urgentne medicine Republike Srpske

*Prof. dr Nada Banjac,
predsjednik Udruženja doktora
urgentne medicine
Republike Srpske*

Kongres je održan pod pokroviteljstvom Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, Ministarstva za naučnotehnološki razvoj i visoko obrazovanje Republike Srpske, Univerziteta u Banjoj Luci, Univerziteta u Istočnom Sarajevu, Medicinskog fakulteta u Banjoj Luci, Medicinskog fakulteta u Foči, Akademije nauka i umjetnosti Republike Srpske, Grada Banja Luka, Grada Istočno Sarajevo, Univerzitetskog kliničkog centra Republike Srpske Banja Luka i JZU Doma zdravlja Banja Luka.

Na kongresu su razmatrane najaktuelnije teme iz oblasti urgentne medicine. Održano je 60 predavanja raspoređenih u pet glavnih tema: kardiopulmonalna reanimacija, nove smjernice i izazovi; politrauma, masovne nesreće i trijaža; pristup kritično oboljelom djetetu; akutna pogoršanja hroničnih oboljenja i uloga hitnog medicinskog tehničara u urgentnom zbrinjavanju.

Pored predavača iz Republike Srpske i Federacije BiH, kongresu su prisustvovali predavači i eminentni stručnjaci iz Srbije, Slovenije, Austrije i Hrvatske. U radu kongresa

učestvovalo je više od 200 doktora i medicinskih tehničara. Razmijenjeni su stavovi i diskutovano se o svim ključnim tačkama urgentnog zbrinjavanja, o pristupu i procedurama, primjenama postupaka, izazovima u zbrinjavanju urgentnih stanja po algoritmima urgentne medicine kod nas i u svijetu.

Posebnu pažnju privukle su teme iz oblasti hitnog ultrazvučnog pregleda, fokusiranog ultrazvuka u određenim hitnim stanjima. Posebno su zanimljiva bila predavanja prof. dr Ivana Gornika, načelnika hitnog prijema, KBC Rebro Zagreb: *Ultrazvuk u akutnoj medicini, što, kako i koliko?*; instruktorka Win Focus-a iz Slovenije, dr Vitka Vujanović: *Upotreba ultrazvuka u hitnoćama* i *Klinički primjer SCAD*. Prof. dr Marija Milenković, UKC Srbije Beograd održala je predavanje: *Upotreba*

ultrazvučnih uređaja u urgentnim stanjima, napredne tehnike i kliničke primjene.

Predavanja su praćena i radionicama iz hitnog ultrazvučnog pregleda, kojima je prisustvovao veliki broj zainteresovanih.

Pored ove radionice, održane su i radionice: Osnovne i napredne tehnike uspostavljanja disajnog puta kod djeteta, uspostavljanje intraosealnog puta, torakocenteza i torakodrenaža kod djeteta, koju je vodio dr Stojislav Konjević (UKC RS, Banjaluka) i radionica *ALS scenario*, napredne kardiopulmonalne reanimacije, koju je vodila dr Nejra Jonuz Gušić sa medicinskim tehničarima iz Zavoda za hitnu medicinsku pomoć kantona Sarajevo.

Aktuelnosti u urgentnoj medicini predstavio je prof. dr Velibor Vaso-
vić, Medicinski fakultet Novi Sad, koji je zaključio da uvođenje mo-

dela paramedikusa u urgentnoj medicini nije primijenjen i neće se za sada provoditi u Republici Srbiji.

U fokusu predavanja je bila i oblast politraume, masovnih nesreća i trijaže, skor sistemi i brza trijaža, te opravdanost primjene brzih anestetika na primarnom prehospitalnom nivou.

Kongres je svečano otvorio u ime ministra zdravlja i socijalne zaštite, dr Alena Šeranića, potpredsjednika Vlade RS-a, pomoćnik ministra prim. dr Milan Latinović. Medijski pokrovitelj kongresa je bila RTRS.

Udruženje doktora urgentne medicine Republike Srpske osnovano je 2002. godine i trenutno broji 73 člana, od kojih su većina specijalisti urgentne medicine i doktori koji rade u službama hitne pomoći domova zdravlja u Republici Srpskoj.

TREĆI MEĐUNARODNI SIMPOZIJUM IZ EHOKARDIOGRAFIJE

Osim predavanja po pozivu koja su održali vodeći svjetski i evropski predavači iz oblasti ehokardiografije, učestvovali su i domaći predavači

Radna grupa za ehokardiografiju Udruženja privatnih kardiologa, endokrinologa i internista u Republici Srpskoj organizovala je Treći međunarodni simpozijum iz ehokardiografije 10. i 11. maja u Banjoj Luci. Na simpozijumu su učestvovali kardiolozi iz jedanaest zemalja: Sjedinjene Američke Države, Japan, Izrael, Portugal, Grčka, Srbija, Njemačka, Austrija, Bosna i Hercegovina, Sjeverna Makedonija i Norveška.

Cilj ovog simpozijuma bio je da učesnicima približi nove, napredne tehnike ehokardiografskog pregleda i da predstavi najnovija dijagnostička dostignuća, uključujući primjenu vještačke inteligencije, 3D i 4D ehokardiografije, stre-

jn imidžinga, kao i savremenih tehnika u dijagnostici valvularnih bolesti srca, kardiomiopatija i oboljenja perikarda.

Osim predavanja po pozivu, koja su održali vodeći svjetski i evropski predavači iz oblasti ehokardiografije i drugih metoda kardiovaskularnog imidžinga, učestvovali su i domaći predavači. Održana je 21 tematska cjelina i 66 predavanja za dva dana, koliko je trajao simpozijum.

Predavanje posvećeno Aleksandru D. Popoviću održao je profesor Jae K. Oh iz Mayo klinike u Ročesteru (SAD), jedan od vodećih svjetskih stručnjaka iz oblasti ehokardiografije i kardiovaskularne medicine. Docent dr Aleksan-

dar D. Popović preminuo je 1998. godine u Beogradu, ali je ostavio neizbrisiv trag u oblasti ehokardiografije i kardiologije, i njegovi učenici ga neće nikada zaboraviti. On je rado dolazio u Republiku Srpsku/Bosnu i Hercegovinu i nesebično prenosio znanje svojim kolegama. Aleksandar D. Popović se obučavao i školovao u jednoj od najprestižnijih ehokardiografskih laboratorija u svijetu, u *Massachusetts General Hospital* u Bostonu, pod rukovodstvom čuvenog profesora Artura Vejmena, s kojim su radili Robert Levin, Džejms D. Tomas i drugi vrhunski naučnici iz ove oblasti.

Tema predavanja posvećenog Aleksandru D. Popoviću bila je **Šta je novo u novim preporuka-**

ma za dijastolnu funkciju u 2025. godini. Pomenuto predavanje bilo je pretpremijera preporuka koje će biti zvanično predstavljene na Evropskom kongresu o kardiovaskularnom imidžingu koji će biti održan od 11. do 13. decembra 2025. godine u Beču, tako da su naši doktori imali izvanrednu priliku da čuju preporuke prije njihovog zvaničnog predstavljanja.

Profesor Jae K. Oh održao je još šest predavanja: *Zapažanja centralne eho laboratorije za transkateterske valvule, Dijastolni stres test za dijagnozu HfPEF, Hemodinamske zamke u ehokardiografiji i kateterizaciji, Spektrum konstiktivnog perikarditisa, Vještačka inteligencija u elektrokardiografiji i ehokardiografiji i Infektivni endokarditis vještačkih valvula.*

Prof. dr Satoši Nakatani iz Osake, predsjednik Japanskog udruženja za ehokardiografiju od 2016. do 2020. i počasni predsjednik simpozijuma, održao je predavanje pod nazivom *Takotsubo kardiomiopatija*. Prof. Nakatani bio je mentor prof. dr Aleksandru Lazareviću za vrijeme

njegovog boravka u Nacionalnom kardiovaskularnom centru u Osa-ki (Japan).

Profesor dr Nuno Kardim iz Lisabona, budući predsjednik Udruženja kardiologa Portugala od 2027. do 2029. i autor evropskih preporuka za hipertrofičnu kardiomiopatiju, održao je predavanje o ulozi više dijagnostičkih metoda (ehokardiografija, NMR, CT) u hipertrofičnoj opstruktivnoj kardiomiopatiji i dilatacionoj kardiomiopatiji.

Profesor George Atanasopoulos iz Onasis kardiohirurškog centra u Atini, održao je dva predavanja: *Savremena evaluacija hroničnih*

na mitralnoj i trikuspidnoj valvuli. To su transkateterske procedure koje još nisu rađene u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini, a rade se kod visokorizičnih pacijenata u cilju smanjenja mitralne i trikuspisne regurgitacije.

Dr Mari Stugard iz Osla (Norveška) održala je predavanje *Intrakardijalna dinamika protoka u raznim kliničkim stanjima*.

Doktor Alen Knežević iz Instituta za radiologiju, nuklearnu medicinu i molekularni imidžing u Bad Ojnhauseru (Njemačka) održao je predavanje na temu *Uređaji za kratkoročnu pomoć srcu: ehokardiografske i radiološke značajke*.

Dr Satoru Mitomo, jedan od vodećih stručnjaka u svijetu za intravaskularni ultrazvuk, održao je predavanje na temu *Perkutana koronarna intervencija vođena intravaskularnim ultrazvukom: u čemu želite da budete vođeni u svojoj svakodnevnoj praksi?* Prof. dr Dejan Orlić je u istoj sesiji održao predavanje pod nazivom *Intrakoronarni imidžing: od istraživačkog alata do kliničkog uređaja*.

Pored stranih učesnika predavanja su držali vodeći stručnjaci iz

Pored stranih učesnika predavanja su držali vodeći stručnjaci iz oblasti ehokardiografije iz Srbije

oboljenja aorte i Kada i kako intervenisati kod bolesnika sa mitralnom regurgitacijom.

Dr Nir Flint iz Tel Aviva (Izrael) predstavio je *state of the art* tehniku ehokardiografskog pregleda za izvođenje tzv. TEER procedura

oblasti ehokardiografije iz Srbije: prof. dr Aleksandar Nešković, koji je govorio o ulozi više dijagnostičkih metoda ehokardiografije, NMR, PET CT, u dijagnostici u infektivnom endokarditisu; prof. dr Ana Đorđević Dikić organizovala je sesiju o neinvazivnoj evaluaciji neopstruktivnih oboljenja koronarnih arterija; profesor dr Arsen Ristić, jedan od vodećih evropskih stručnjaka iz oblasti perikardiologije i kardiomiopatija, održao je predavanje *Uloga multimodalnog imidžinga kod oboljenja perikarda i uloga terapije vođene imidžingom*. Profesor Petar Otašević, doc. dr Ivan Ilić i prof. dr Aleksandra Nikolić iz Instituta za kardiovaskularne bolesti Dedinje u Beogradu održali su sljedeća predavanja: *Uloga neinvazivne dijagnostike u selekciji i monitoringu liječenja bolesnika sa HFPEF, Liječenje HOCM, koji bolesnici nisu dobri kandidati za alkoholnu septalnu ablaciju i Sveobuhvatna ehokardiografska procjena aortne insuficijencije*. Doktor Marko Banović održao je *state of the art* predavanje *Oboljenja aortne valvule u 2025. godini i Transkateterske intervencije aortne valvule u 2025.*

godini. Profesor Svetozar Putnik, kardiohirurg iz Beograda, održao je predavanje *Mini hirurške procedure zamjene aortne valvule u eri transkateterske zamjene aortne valvule*. Profesor dr Ida Jovanović organizovala je sesiju o nuklearnoj magnetnoj rezonanci i pedijatrijsku sesiju u kojima su učestvovali adultni i pedijatrijski kardiolozi iz Beograda: dr Goran Lončar, Milica Antić, Ljiljana Ranković, Ilija Pavlović i Maja Trkulja. Profesor dr Elizabeta Srbinovska i prof. dr Irena Mitevska iz Univerzitetske klinike za kardiologiju Kliničkog centra *Majka Tereza* u Skoplju održale su predavanje *Ehokardiografije u plućnoj hipertenziji i Ehokardiografije u emboliji pluća od dijagnoze do praćenja*. Posebno bih istakao dr Olgu Petrović iz Univerzitetskog kliničkog centra Srbije u Beogradu, koja je, zbog opravdane odsutnosti doc. dr Maje Stefanović iz IKVB Vojvodine u Sremskoj Kamenici, održala sedam predavanja: *Atrijalna funkcionalna mitralna regurgitacija, Ventrikularna funkcionalna mitralna regurgitacija, Ehokardiografska procjena funkcije desne komore, Funkcionalna trikuspisna regurgi-*

tacija, te tri predavanja vezana za strejn lijeve komore, strejn lijeve i desne pretkomore i tri testa vezana za teme iz strejna o kojima je predavala.

Pored dr Dijane Trninić, dr Jelene Jovanić, dr Saše Lončara, prof. dr Aleksandra Lazarevića, domaćih predavača iz Univerzitetskog kliničkog centra Republike Srpske u Banjoj Luci i ZU SAIM Prof. dr Aleksandar Lazarević, predavanja su održale i kolege iz Kliničkog centra u Sarajevu, Tuzli i Zenici: dr Milan Gluhović, prof. dr Šekib Sokolović, prof. dr Nabil Naser, prof. dr Jasmin Čaluk, dr Lejla Divović Mustafić, dr Azra Durak Nalbantić, docent dr Elnur Smajić, docent dr Ekrema Mujačić, te akademik Senka Mesihović Dinarević.

Kako su kolege navele, bio je to kardiološki i ehokardiografski maraton, budući da je u dva dana održano 66 predavanja zahvaljujući kojima su i najeminentniji stručnjaci iz inostranstva ponijeli nova saznanja.

Prof. dr Aleksandar Lazarević, predsjednik Trećeg međunarodnog simpozijuma iz ehokardiografije

Simpozijum endokrinologa i dijabetologa Republike Srpske

NOVI TRENDОВИ U ENDOKRINOLOGIJI I DIJABETOLOGIJI

Učesnici su se upoznali sa najnovijim istraživanjima koja otvaraju nove mogućnosti i perspektive za budućnost na polju endokrinologije i dijabetologije

Na Medicinskom fakultetu u Foči, od 30. maja do prvog juna 2025. godine održan je naučni simpozijum *Novi trendovi u endokrinologiji i dijabetologiji* u organizaciji Udruženja endokrinologa i dijabetologa Republike Srpske. Realizaciji ovog događaja značajno su doprinijeli Medicinski fakultet u Foči na čelu sa dekanom prof.

dr Dejanom Bokonjićem, koji je otvorio skup i Univerzitetska bolnica Foča, na čelu sa direktorom prof. dr Nenadom Lalovićem i zamjenikom direktora doc. dr Nikolinom Dukić. Institucionalnu podršku ovaj skup je imao od Univerzitetskog kliničkog centra i Medicinskog fakulteta u Banjoj Luci. Simpozijum je, zahvaljujući aktuelnim temama i predavačima,

okupio veliki broj učesnika, tako da je od prvobitno planiranih 40, skupu prisustvovalo više od 70 učesnika,

Na ovom simpozijumu je bilo riječi o aktuelnim temama iz oblasti endokrinologije koje su prikazane kroz najnovije preporuke svjetskih endokrinoloških društava. Učesnici su se upoznali sa najnovijim istraživanjima koja otvaraju

nove mogućnosti i perspektive za budućnost na polju endokrinologije i dijabetologije.

Jedno od najuzbudljivijih polja koje se razvija u oblasti endokrinologije i dijabetologije jeste razvoj novih lijekova. Upravo na ovom skupu, predstavljena su najnovija dostignuća na polju liječenja šećerne bolesti, tumora hipofize i nadbubrežne žlijezde, gojaznosti, menopauze, reproduktivnih i metaboličkih poremećaja sa osvrtom na komplikacije i komorbiditete.

Gojaznost, kao bolest savremenog doba, značajan je problem, posebno sa aspekta procjene adekvatne terapije, pa su tokom naučnog dijela predstavljene najnovije preporuke za dijagnozu, klasifikaciju i menadžment gojaznosti koje je izdalo Evropsko udruženje za proučavanje gojaznosti.

Značajno je naglasiti da živimo u eri imunološke onkologije, a in-

hibitori imunoloških kontrolnih tačaka su nedavno postali kamen temeljac za liječenje različitih uznapredovalih karcinoma. Zbog činjenice da je niz autoimunih neželjenih efekata povezan sa endokrinim sistemom, bilo je govora o incidenci, kliničkim manifestacijama, dijagnozi i liječenju endokrinopatija povezanih sa imunitetom u ovom veoma složenom kontekstu onkoloških pacijenata.

Značajan problem savremenog doba jeste sindrom policističnih jajnika koji predstavlja čest hormonski poremećaj kod žena reproduktivne dobi. Terapija uključuje promjenu načina života (ishrana, fizička aktivnost), hormonalnu terapiju i po potrebi stimulator inzulinske senzitivnosti. Praćenje i dijagnostika tiroidnih nodusa, poredeći smjernice evropskog i američkog tiroidnog udruženja, takođe je predstavljeno na ovom skupu.

Predstavljene su i *Smjernice za liječenje tipa 2 dijabetesa*, sa

osvrtom na specifične populacije i nove molekule u liječenju ovih pacijenata kao i preporuke vezane za praćenje i liječenje incidentaloma nadbubrežne žlijezde. Prolaktinomi su najčešći funkcionalni tumori u reproduktivnoj dobi te se u svakodnevnoj praksi susrećemo sa trudnicama koje se liječe od ovih tumora. Upravo zbog ove činjenice, na skupu su predstavljene smjernice za menadžment prolaktinoma tokom trudnoće.

Od velike važnosti je da savremena endokrinologija stavlja pacijenta u centar i naglašava da je cilj liječenja endokrinološkog pacijenta blagostanje pacijenta, a to je svakako cilj svih novih lijekova i metoda liječenja.

Još jednom je pokazano da je organizacija ovakvih skupova od velikog značaja jer smo svjedoci brojnih promjena u pristupu i liječenju oboljelih od endokrinoloških bolesti.

Majski pulmološki dani 2025

INTERNACIONALNI KONGRES NAJVIŠEG RANGA

Program i sadržaj ovogodišnjih pulmoloških dana bili su prilagođeni aktuelnim temama iz oblasti pulmologije, intenzivne medicine, onkologije pluća i drugih medicinskih disciplina

Udruženje pulmologa Republike Srpske, Udruženje intenzivista za nehirurške grane, Klinika za plućne bolesti, Klinika intenzivne medicine za nehirurške grane u sastavu Univerzitetskog kliničkog centra Republike Srpske i Medicinski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci organizovali su stručni skup pod nazivom „Majski pulmološki dani 2025“, koji je održan u hotelu „Grad Sunca“ u Trebinju, od 22. do 24. maja 2025. godine.

Ovaj stručni skup, pod okriljem Udruženja pulmologa/pneumoftiziologa Republike Srpske, održava se svake godine još od davne 1992. Vremenom su „Majski pulmološki

dani“ prerasli u kongres multidisciplinarnog karaktera, što potvrđuje i brojka od 220 učesnika.

Program i sadržaj ovogodišnjih pulmoloških dana bili su prilagođeni aktuelnim temama iz oblasti pulmologije, intenzivne medicine, onkologije pluća i drugih medicinskih disciplina, uz učešće pozvanih predavača. Nakon uvodnih izlaganja prezentovani su i originalni stručni radovi.

Posebno su bile istaknute sljedeće cjeline:

- Hronična opstruktivna bolest pluća (HOBP) i astma – Mr Žarko Vrbica: istaknut je značaj inhalacione, naročito trostruke terapije u

liječenju HOBP-a. GOLD i GINA smjernice se ažuriraju svake godine, pa je kroz ovo predavanje, ali i tokom izlaganja radova, naglašena potreba za farmakološkim i nefarmakološkim liječenjem, uz aktivno praćenje bolesnika koji zahtijevaju kontinuiranu edukaciju radi povećanja adherencije. Poremećaji disanja tokom spavanja označeni su kao tema koja je nedovoljno zastupljena kod nas i predložena je kao posebna cjelina za naredne pulmološke dane.

- Perioperativno liječenje karcinoma bronha – Prof. dr Bojan Zarić: unapređenjem dijagnostike sve češće se otkrivaju pacijenti s karcinomom pluća u ranoj fazi bole-

sti. Tada liječenje kombinovanom terapijom prije i poslije hirurške intervencije omogućava znatno povoljniju prognozu, uz smanjenje troškova liječenja. U izlaganjima nakon plenarnog predavanja predstavljani su rezultati iz oblasti dijagnostike, torakalne hirurgije, onkologije, radiologije i patologije, koje se međusobno nadopunjuju i koje su ključne za multidisciplinarni pristup u perioperativnom liječenju karcinoma pluća.

- Intersticijske bolesti pluća, s posebnim osvrtom na idiopatsku plućnu fibrozu – Prof. dr Miroslav Ilić: Ova tema odabrana je jer je po prvi put u Bosni i Hercegovini registrovan lijek za liječenje ove rijetke, ali veoma ozbiljne bolesti. Iako registracija kasni u odnosu na druge zemlje, to ne znači da je lijek automatski dostupan preko Fonda zdravstvenog osiguranja. Međutim, ova činjenica obavezala nas je da se intenzivnije posvetimo dijagnostici bolesti, izradimo dijagnostičko-terapijski algoritam i učinimo ga dostupnim svim zdravstvenim ustanovama. Ostale intersticijske bolesti prikazane su kroz originalne stručne radove.

- Kvantiferni test u otkrivanju latentne (LTBI) i aktivne (ATB) tuberkulozne infekcije – Prof. dr Svetlana Kašiković: Predstavljani su način izvođenja testa i interpretacija nalaza najnovije generacije

ovih testova, koji su već u upotrebi. Test izaziva interesovanje kod kliničara različitih specijalnosti, naročito onih koji se bave imunološkom terapijom u liječenju nemalighnih i malighnih bolesti.

- Poster prezentacije: Više od 30 interesantnih slučajeva prezentovano je tokom pulmoloških dana. Svaki autor, pod nadzorom komisije, imao je obavezu da usmeno obrazloži svoj cilj i način prezentacije.

- Kroz satelitski simpozijum prikazani su rezultati studijski i naši rezultati u adjuvantnom liječenju ranog karcinoma pluća, za kojeg sada možemo reći da je izlječiva bolest. U radionici, uz pomoć osoblja iz Zavoda za medicinsku

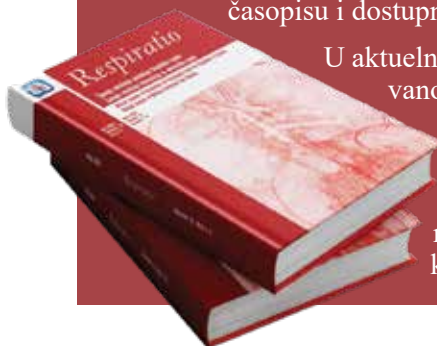
rehabilitaciju pokazana je mogućnost podrške pacijentima u uklanjanju sekreta iz bronhalnog stabla, korištenjem sada dostupnih uređaja u našim ustanovama.

Sa zadovoljstvom ističemo da je Savjet za zdravlje Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske akreditovao „Majski pulmološki dani 2025“ kao internacionalni kongres najvišeg ranga.

Sljedeći jubilarni „Majski pulmološki dani 2026“ planirani su u Banjoj Luci, od 28. do 31. maja 2026. godine.

Prof. dr sc. med. Mirko Stanetić, predsjednik Udruženja pulmologa/pneumoftiziologa Republike Srpske

Od sredine 2023. godine časopis Udruženja pulmologa Republike Srpske, „Respiratio“, postao je ovlašćeni korisnik SCIndeksovog uređivačkog servisa. Radovi ocijenjeni od strane recenzenata objavljeni su u časopisu i dostupni su za pretragu i indeksaciju.

U aktuelnom broju, koji je objavljen povodom „Majskih pulmoloških dana“, publikovano je 19 autorskih radova. Ostali stručni radovi, pregledni članci i prikazi slučajeva koje je prihvatio Uređivački odbor, objavljeni su u zborniku radova „Majski pulmološki dani 2025“.

Časopis izlazi isključivo u elektronskom formatu, a prvi broj je objavljen maja 2011. godine. Nastavio je tradiciju Zbornika radova Majskih pulmoloških dana koji je redovno izlazio od 2000 - 2011. godine.

Prvi postdiplomski multidisciplinarni kurs iz dijabetologije, gojaznosti i kardiometaboličkih bolesti

SNAŽAN PODSTICAJ ZA DALJI NAUČNI I STRUČNI RAZVOJ

Ovaj dvodnevni multidisciplinarni kurs je obuhvatio pet modula koji se odnose na gojaznost, diabetes melitus i kardiometaboličke bolesti

*Prof. dr. Snježana Popović-Pejić,
predsjednik Udruženja za dijabetes,
gojaznost i kardiometaboličke
bolesti Republike Srpske*

U organizaciji Udruženja za dijabetes, gojaznost i kardiometaboličke bolesti Republike Srpske i koorganizaciji Medicinskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, 28. i 29. marta 2025. god u velikom amfiteatru Medicinskog fakulteta, Univerziteta u Banjoj Luci održan je Prvi postdiplomski multidisciplinarni kurs iz dijabetologije, gojaznosti i kardiometaboličkih bolesti, sa pratećim radionicama.

Skup je otvorila predsjednik udruženja prof. dr. Snježana Popović-Pejić, dopisni član ANURS-a, koja

je pozdravila prisutne i istakla značaj održavanja Prvog multidisciplinarnog kursa iz dijabetologije, gojaznosti i kardiometaboličkih bolesti, u organizaciji UDG KMB RS.

Potom, učesnicima su se obratili direktor Doma zdravlja Banja Luka, doc. dr. Nevena Todorović, predsjednik Odbora za hronične nezarazne bolesti ANURS-a, akademik Duško Vulić; dekan Medicinskog fakulteta, Univerziteta u Banjoj Luci, prof. dr. Ranko Škrbić, dopisni član ANURS-a; rektor Univerziteta u Banjoj Luci, prof. dr. Radoslav Gajanin, dopisni član

ANURS-a, i ministar zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske, koji je nakon prigodnog obraćanja učesnicima i otvorio prvi kurs.

Predavači na kursu bili su eminentni akademici, profesori i docenti – supspecijalisti endokrinolozi, kardiolozi, nefrolozi, neurolozi, pulmolozi, psiholozi, specijalisti porodične medicine, specijalisti fizikalne medicine i rehabilitacije, specijalisti ortopedije - supspecijalisti baromedicine, ali i drugi zdravstveni profesionalci iz ovih oblasti!

S obzirom na to da su prevalencija i incidencija dijabetesa, gojaznosti i kardiometaboličkih bolesti u porastu i u Republici Srpskoj, neophodan je kontinuirani multidisciplinarni rad na prevenciji i primjeni mjera za suzbijanje ovih bolesti i osavremenjivanje dijagnostičkih i terapijskih procedura.

Pored toga, nameće se potreba angažovanja ne samo zdravstvenih radnika, nego i čitavog društva

u borbi protiv ovih bolesti, kao i povećanog uticaja društva na kontrolu činilaca rizika koji pogoduju ovoj epidemiji.

Jedan od značajnih vidova borbe je i kontinuirana edukacija zdravstvenih radnika u cilju povećanja nivoa znanja i vještina o prevenciji, dijagnostici i liječenju ovih bolesti, kao i razmjena mišljenja i iskustava, što su neki od ciljeva Prvog postdiplomskog kursa prve kategorije.

Kontinuirana edukacija bodovana je najvišim brojem bodova, kao kurs prve kategorije od strane Komisije za zdravstvo, Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite i svi učesnici su nakon položenog evaluacionog testa znanja dobili validna uvjerenja!

Prvi multidisciplinarni kurs iz dijabetologije, gojaznosti i kardiometaboličkih bolesti namijenjen je prvenstveno edukaciji doktora porodične medicine JZU Dom zdravlja Banja Luka, kao i

domova zdravlja Prijedor, Gradiška, Laktaši, Šipovo, Ribnik, Srbac i drugi; specijalizanata i specijalista svih grana interne medicine (endokrinologije, kardiologije, nefrologije, reumatologije, pulmologije) UKC Republike Srpske, ali i ostalih medicinskih profesionalaca koji se u svom kliničkom radu bave dijabetesom, gojaznošću i kardiometaboličkim bolestima.

Posjećanost kursa je bila iznad svih očekivanja. Bilo je prisutno više od 230 učesnika, tako da je veliki amfiteatar Medicinskog fakulteta bio prepun, a pojedini učesnici su i stajali za vrijeme predavanja.

Planirano je da slične kurseve sa radionicama u toku 2025. godine održimo u Doboju, Bijeljini, Trebinju i Istočnom Sarajevu, odnosno Foči.

Od završetka petnaestogodišnjeg projekta Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite u Vladi Repu-

blike Srpske *Dijabetes melitus u Republici Srpskoj*, nije provedena ovako sveobuhvatna edukacija doktora porodične medicine na cijeloj teritoriji Republike Srpske.

Ovaj dvodnevni multidisciplinarni kurs sa pratećim radionicama obuhvatio je pet modula koji se odnose na gojaznost, dijabetes melitus i kardiometaboličke bolesti.

Modul I: Gojaznost danas - aktuelni i važni aspekti

U okviru ovog modula održana su dva zapažena predavanja. Prvo predavanje kojim je otvoren skup održala je prof. dr Snježana Popović-Pejičić, dopisni član ANURS-a, koja je govorila o aktuelnim temama vezanim za pandemiju gojaznosti, komplikacije i komorbiditeta. Prof. dr Nera Zivlak je govorila o bihevioralnoj terapiji gojaznosti, veoma značajnom vidu liječenja gojaznosti. Nakon ovih predavanja uslijedila je interesantna radionica na temu *Medicinsko-nutritivna terapija gojaznosti*, sa prikazima slučaja, koju su uspješno vodile dr Sanja Vujević, spec. higijene i dr Marina Garača, magistar nutricionizma.

Modul II: Kardiometaboličke bolesti

U okviru ovog modula održana su tri zapažena predavanja - akademik prof. dr Duško Vulić: *Novi izazovi u prevenciji kardiometaboličkih bolesti*; prof. dr Zoran Vujković, dopisni član ANURS-a: *Cerebrovaskularna bolest u gojaznosti i dijabetesu*; prof. dr Bojana Carić: *Kardiovaskularni morbiditet i mortalitet kod pacijenata sa dijabetesom tipa 1*.

Potom su uslijedile zanimljive radionice: *Izazovi u tretmanu kardiometaboličkih bolesti sa prikazima slučaja*, koje su pripremile: ass.

mr sc. dr Jelena Jovanić, a prezentovala doc. dr Valentina Soldat Stanković i veoma zanimljiv prikaz slučaja pacijenta sa primarnom hiperlipoproteinemijom koji je odlično predstavila dr Dijana Trninić, supspecijalista kardiologije.

U subotu 29. marta 2025. održana su tri značajna modula posvećena dijabetes melitusu i komplikacijama bolesti.

Modul III: Prevencija, dijagnostika i liječenje dijabetes melitusa

U okviru ovog modula održana su četiri zapažena predavanja.

Doc. dr sc. Nevena Todorović: *Prevencija, skrining i dijagnostika dijabetes melitusa*; prof. dr Ivana Zečević, psiholog sa Filozofskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci: *Psihološka podrška oboljelim od dijabetes melitusa*; doc. dr sc. Valentina Soldat Stanković: *Farmakološko liječenje dijabetesa*; prim. mr sc. dr Ljiljana Stanivuk: *Medicinsko nutritivna terapija dijabetesa*.

Modul IV: Dijabetes i hronične komplikacije I

U ovom veoma zapaženom modulu predstavljene su dijabetesne komplikacije na srcu, bubrezima,

nervima i masna bolest jetre.

Prof. dr Snježana Popović-Pejičić, dopisni član ANURS-a održala je predavanje *Dijabetes i koronarna bolest*, a doc. dr Gabrijele Malešević predavanje posvećeno hiperlipidemiji i MASLD u dijabetesu. Prof. dr Vlastimir Vlatković održao je veoma zapaženo predavanje posvećeno hroničnoj bubrežnoj bolesti i dijabetesu, a potom je prof. dr Zoran Vukojević, na veoma zanimljiv način, predstavio neurološke komplikacije dijabetesa. Posljednja dva predavanja su predstavljala izvanredan spoj nauke i prakse koji su na bravurozan način predstavili prof. Vlatković i prof. Vukojević.

Modul IV: Dijabetes i hronične komplikacije II

U ovom modulu, prof. dr Verica Petrović, specijalista porodične medicine predstavila je *Smjernice za upravljanje dijabetesom tip 2 u primarnoj zdravstvenoj zaštiti*, a potom je tim iz Instituta za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju na čelu sa prim. mr sc. med. Snježanom Novaković-Bursać održao veoma zanimljivu i korisnu sesiju posvećenu: patogenezi i prevenciji dijabetesnog stopala i modalitetima liječenja ulkusa dijabetesnog stopala, koje je predstavio prim. dr Aleksandar Gajić. Slijedila je uspješna radionica *Dijabetesno stopalo sa temama: Preventivne aktivnosti i njega dijabetesnog stopala* voditelj: VSS Dijana Kjić, edukator; *Praktični prikaz modaliteta liječenja ulkusa dijabetesnog stopala* čiji su voditelji dr Đorđe Čević i dr Saša Tomić, spec. fizikalne medicine i rehabilitacije.

Na kraju svih pet modula, učesnici kursa polagali su evaluacioni test znanja i nakon položenog testa dodijeljena su uvjerenja o

uspješno savladanom Prvom postdiplomskom kursu iz diabetologije, gojaznosti i kardiometaboličkih bolesti prve kategorije.

U završnoj riječi predsjednik udruženja prof. dr Snježana Popović-Pejičić je istakla da je kurs bio više nego uspješan, učestvovalo je 170 ljekara, 30 medicinskih sestara, a zajedno sa predavačima i gostima, bilo je gotovo 230 učesnika, što zaista govori o zavidnoj posjećenosti.

Vjerujemo da će Prvi multidisciplinarni kurs biti snažan podsticaj za dalji naučni i stručni razvoj u oblastima diabetologije, gojaznosti i kardiometaboličkih bolesti u Republici Srpskoj, i unapređenju našeg svakodnevnog rada i kvaliteta života naših pacijenata!

Udruženje za dijabetes, gojaznost i kardiometaboličke bolesti Republike Srpske je multidisciplinarna, naučnostručna organizacija koja ima cilj da podstiče istraživanja i projekte u oblastima dijabetesa, gojaznosti i kardiometaboličkih bolesti i provodi kontinuirani naučnoistraživački i stručni rad u ovim oblastima. Osnovano je 31. januara 2024. godine i do danas je provelo čitav niz značajnih aktivnosti. Udruženje je bilo koorganizator veoma značajnog simpoziju-

ma u organizaciji ANURS-SANU, koji je održan 20. i 21. septembra 2024. godine u ANURS-u, a sličan međunarodni simpozijum biće održan 5. i 6. septembra 2025. godine u ANURS-u sa temom: *Dijabetes melitus danas: novine u klasifikaciji, dijagnostici i terapiji*.

Takođe, pokrenuta su i dva značajna zajednička projekta SANU i ANURS-a, koji su posvećeni istraživanjima u oblasti gojaznosti i dijabetesa u Republici Srpskoj i Srbiji u saradnji dvije Akademije, a uz rukovođenje i učešće članova Udruženja za dijabetes, gojaznost i kardiometaboličke bolesti. Radi se o projektima *Evaluacija ishoda terapijskih procedura u liječenju gojaznosti i pridruženih komorbiditeta u Srbiji i Republici Srpskoj* i projektu *Fenotipizacija novootkrivenog dijabetesa tipa 2 i njegovih kliničkih implikacija*, čiji je voditelj ispred ANURS-a prof. dr Snježana Popović-Pejičić, dopisni član ANURS-a. Učesnici u projektu su akademik Duško Vulić, redovni član ANURS-a, te doc. dr Gabrijele Malešević, doc. dr Valentina Soldat Stanković i prof. dr Bojana Carić, sa Odjeljenja endokrinologije, Klinike za unutrašnje bolesti UKC Republike Srpske.

Simpozijum u organizaciji Udruženja hirurga Republike Srpske

LIJEČENJE RANA NEGATIVNIM PRITISKOM

Iskustva naših bolnica su različita, neki ovu vrstu terapije koriste optimalno, a mnogi suboptimalno, ili vrlo skromno

Udruga hirurg Republike Srpske, u petak 30. maja 2025. godine organizovalo je jednodnevni akreditovani simpozijum na temu: *Liječenje rana negativnim pritiskom*.

Simpozijum je otvorila Srebranka Golić, predsjednica Vijeća naroda Republike Srpske.

Gosti predavači bili su prof. dr Nebojša Stanković, predsjednik Akademije medicinskih nauka iz Beograda, prof. dr Kristina Doklešić Vasiljev, iz Urgentnog centra

Beograd i prof. dr Blaž Trotošek, načelnik klinike za abdominalnu hirurgiju UKC Ljubljana.

Pored uvaženih gostiju i prijatelja, predavanje su održali i ljekari iz Univerzitetskog kliničkog centra Republike Srpske:

-*Primjena vakuum terapije u vaskularnoj hirurgiji*, dr Vladimir Keča, UKC RS

-*Primjena vakuum terapije u torakalnoj hirurgiji*, dr Marko Kantar UKC RS

-*Primjena vakuum terapije u plastično-rekonstruktivnoj hirurgiji*, dr Nikola Baroš, UKC RS

-*Primjena vakuum terapije u ortopedskoj hirurgiji*, doc. dr Marinko Domuzin, UKC RS

Terapija rane negativnim pritiskom (vakuum terapija) sastoji se od terapijskog uređaja koji može biti fiksiran, ili mobilan, posude za eksudat, drenažnih cijevi, zavoja za ranu od antimikrobne gaze, ili specijalnog sunđer, ljepljive folije i jastučića (konekto-

ra) koji povezuje površinu zavoja sa drenažnom cijevi.

Iskustva naših bolnica su različita, neki ovu vrstu terapije koriste optimalno, a mnogi suboptimalno, ili vrlo skromno. Naša namjera je da ovu vrstu terapije objasnimo, približimo našim ljekarima, a u toj namjeri pomogli su nam vrsni specijalisti iz ove oblasti, naši prijatelji i dragi gosti.

Hirurško druženje počelo je uveče 29. maja, u nacionalnom restoranu hotela *Integra*, gdje su petorica mladih specijalista iz UKC RS-a, koji su proveli po šest mjeseci u UKC Ljubljana, odali zahvalnost uvaženom prof. dr Blažu Trotovskeku na nesebičnoj edukaciji koju im je pružio prilikom njihovog boravka u Ljubljani.

Saradnja sa UKC Ljubljana je najvišem nivou i vrata ovog renomiranog centra su širom otvorena za naše ljekare.

Na marginama simpozijuma održana je i prva sjednica Upravnog odbora udruženja u novom sazivu. Jedna od najvažnijih odluka je nabavka trenažera za laparoskopiju za sve bolnice Republike Srpske. Kapitalni projekat razvo-

ja minimalno invazivne hirurgije dobio je podršku predsjednika Republike Milorada Dodika, iz čijeg će se budžeta finansirati ovaj projekat.

HIRURZI NA PRIJEMU KOD PREMIJERA

Delegaciju Udruženja hirurga Republike Srpske, zajedno sa gostima iz Srbije i Slovenije, koji su učestvovali na Međunarodnom simpozijumu za primjenu specifične vrste vakuum terapije kod hroničnih rana, primio je 30. maja predsjednik Vlade Republike Srpske Radovan Višković.

Predsjednik udruženja, prof. dr Zoran Aleksić, upoznao je Viškovića o značaju ovog simpozijuma, koji se po prvi put organizuje na ovu temu u Republici Srpskoj. Aleksić je istakao da je sa stanovišta promovisanja i upoznavanja sa novim terapijskim praksama

veoma značajno što će se na simpozijumu u Banjoj Luci okupiti oko stotinu učesnika iz zdravstvenih ustanova širom Republike Srpske, zajedno sa gostima iz Srbije i Slovenije.

ASPAZIJA IZ MILETA I KLEOPATRA METRODORA

Iako su djelovale u različitim epohama i kontekstima, obje su ostavile neizbrisiv trag – jedna kroz intelektualni uticaj i društveni angažman, a druga kao pionirka ginekološke medicine

U istoriji medicine, uloga žena je često bila marginalizovana, a njihovi pojedinačni doprinosi ostali su zasjenjeni muškim imenima koja su dominirala zvaničnim narativima.

Za stare Grke medicina je predstavljala božansko znanje, preuzeto direktno od bogova, zbog čega ženama i robovima nije bilo dozvoljeno da se njome bave.

Vremena su se mijenjala, pa je rimski car Julije Cezar (100. do 44. g. p.n.e.) naredio da se ženama, koje su bile obrazovane za

liječenje, prizna građanski status oslobodio ih svih poreza. Žene plemenitog porijekla imale su lakši pristup obrazovanju, pa su ostavile svoj trag kao vidarke, babice, travarke, dojilje...

Ipak, kroz slojeve vremena izranjaju dvije upečatljive figure iz antičkog doba: **Aspazija iz Mileta i Kleopatra Metrodora**. One su izvrsni primjeri uticajnih žena koje su uspjele da prevladaju polnu barijeru i da daju važan doprinos medicinsko-filozofskom znanju svog vremena.

Aspazijin rad pokazao je velike sličnosti sa Soranom iz Efesa (I/II vijek n.e.), čuvenim grčkim “ocem ginekologije”, jer je uključivao interesovanje za palijativnu negu pacijenata, dok je Metrodora bio potpuno hipokratski u svom razumijevanju bolesti i postupaka u liječenju, s pionirskim načinom djelovanja.

Ovaj tekst donosi dostupne biografske podatke i govori o istorijskom značaju i djelima koja su ove velike žene ostavile iza sebe.

Aspazija iz Mileta (oko 470–400. g. p.n.e.)

Aspazija je rođena u gradu Miletu u Joniji, oblasti poznatoj po filozofima i naučnicima. Bila je jedna od najupečatljivijih žena klasične Grčke. Stekla je izuzetno obrazovanje koje joj je omogućilo da razvije duboko razumijevanje retorike, filozofije i društvenih pitanja. Po dolasku u Atinu, ubrzo je postala poznata kao partnerka državnika Perikla, sa kojim je živjela u intelektualnom i emotivnom partnerstvu.

Njen dom bio je okupljalište najpoznatijih mislilaca tog vremena, uključujući Sokrata i Fidiju, a Plutarh i drugi historičari opisuju je kao ženu koja je podučavala retoriku i imala veliki uticaj na politički i kulturni život Atine. U društvu u kojem žene nisu imale pravo glasa, Aspazija je učestvovala u raspravama, pisala govore za političare, i uticala na mišljenje javnosti. Njeno poznavanje zdravlja i lične higijene, kao i briga o ženama i djeci, navode neke naučnike da pretpostave da je imala osnovno medicinsko znanje, što je u ono vrijeme bilo izuzetno rijetko.

Savremeni naučnici je opisuju kao simbol ženske emancipacije i obrazovanja u antičkom društvu. U novijoj literaturi Aspazija se pominje kao inspiracija za kasnija dostignuća žena u medicini i filozofiji.

Aspazijin pionirski rad i plodni spisi uticali su na sve glavne ličnosti vizantijske medicine, poput istaknutog ljekara i hirurga Eja iz Amide (VI. vijek n.e., umro 575. godine n.e.) i inovatora hirurške Pavla Eginskog (oko 625. do 690. godine n.e.). Njeno znanje i tehnike u oblasti inovativnih hirurških procedura je detaljno pisao Ef, koji ju je smatrao medicinskim genijem i barem ekvivalentnom najboljim muškim hirurzima svog vremena.

Aspazija je stekla slavu kao babica i ginekolog, utemeljujući korijene akušerske prakse, kako u pogledu ranih tehnika indukovanih pobačaja, tako i u pogledu hirurškog liječenja ranog neuspjeha trudnoće. Savjetovala je trudnice da ne idu na vožnje kočijama ili izlete, posebno po neravnim putevima, da ne vježbaju nasilno i da ne brinu nepotrebno, da ne jedu začinjenu hranu i ne nose teške terete.

Kao pouzdana ljekarka, Aspazija je vršila abortuse samo ako je život trudnice bio ugrožen, ili ako je neki osnovni poremećaj činio trudnoću nesposobnom. Bimala je hirurški abortus u slučajevima žena čiji je život bio ugrožen tokom porođaja, zbog veoma velikog fetusa, male materice, stenoze grlića materice, ili opstrukcije. Abortus zasnovan na lijekovima mogao se postići, prema njenom mišljenju, lijekovima koji izazivaju pobačaj, kombinacijama fluora i pesara, ili intenzivnom fizikalnom terapijom.

Aspazija je raspravljala o venskoj sekciji i hirurgiji hemoroida materice, spoljašnjih edematoznih otvora usana i proširenih kila usana. Izvodila je razne hirurške operacije uvodeći sopstvene inovativne hirurške tehnike.

Njena operacija hemoroida materice, koju je kasnije usvojio Ef iz Amide, tekla je na sljedeći način: Oni koji su tvrdi, više prolabirajući i mogu krvariti, moraju se odmah disecirati. Oni koji krvare moraju se disecirati nakon što se kružno isijeku oko njihove osnove i lagano umotaju petljom.

Aspazija je dala rani opis hirurške ekscizije hemoroida, metode koja se koristila donedavno. Iako je danas ova procedura povezana sa značajnim postoperativnim bolom i dugim oporavkom, vrijedno je napomenuti da je ona predlagala hitnu operaciju zbog onoga što bi se moglo shvatiti kao prolapsirani, trombozirani,

potencijalno puknuti hemoroid, medicinsko stanje koje danas nije akutna indikacija za operaciju pacijenta.

Među fragmentima njenih sačuvanih spisa pomenut je hirurški tretman varikokele. Aspazija je pažljivo ligaturirala i disekla krvne sudove, jedan po jedan unutar lokalnog plexusa. Njena tehnika je uključivala otprilike linearni rez, glatko razdvajanje susjednih tkiva, ligaturu krvnog suda preko petlji i njegovo isijecanje. Ova procedura je zapravo predstavljala otvorenu subingvinalnu varikelektomiju, po svom konceptu sličnu današnjim hirurškim metodama.

Druga inovacija koju je uvela Aspazija bila je operacija kojom je hirurški liječila slučajeve hidrokele. Njena tehnika podsjeća na današnju tipičnu hidrokelektomiju, tokom koje se tunika vaginalis isecuje, tečnost drenira, a ivice tunike zašivaju kako bi se spriječilo ponovno nakupljanje tečnosti, što je i dalje mnogo prihvatljivija opcija u savremenoj hirurgiji.

Kleopatra Metrodora (između 200. i 400. g. n.e.)

Iako o Metrodori znamo malo i mnogi detalji iz njenog života do danas ostaju nepoznanica, njen doprinos medicini se ne može zanemariti.

Metrodora, (metra na grčkom: μήτρα - materica, ili majka; doron na grčkom: δῶρο - dar), poznata i kao Kleopatra Metrodora, bila je grčka ljekarka iz kasnog antičkog perioda, najvjerovatnije iz Egipta. Njeno najpoznatije djelo nosi naslov "O bolestima i liječenju žena" i smatra se najstarijim poznatim medicinskim traktatom koji je napisala žena. Ovaj tekst obrađuje teme ginekologije, opstetricije i ženskog zdravlja na način koji je bio izuzetno napredan za svoje vrijeme, da čak podsjeća na savremene medicinske udžbenike.

Sačuvan je rukopis na pergamentu od 263 stranice, podijeljen u 108 poglavlja, koji datira iz XII. vijeka i danas se nalazi u Laurentianovoj biblioteci u Firenci, koji se pripisuje Kleopatri Metrodori.

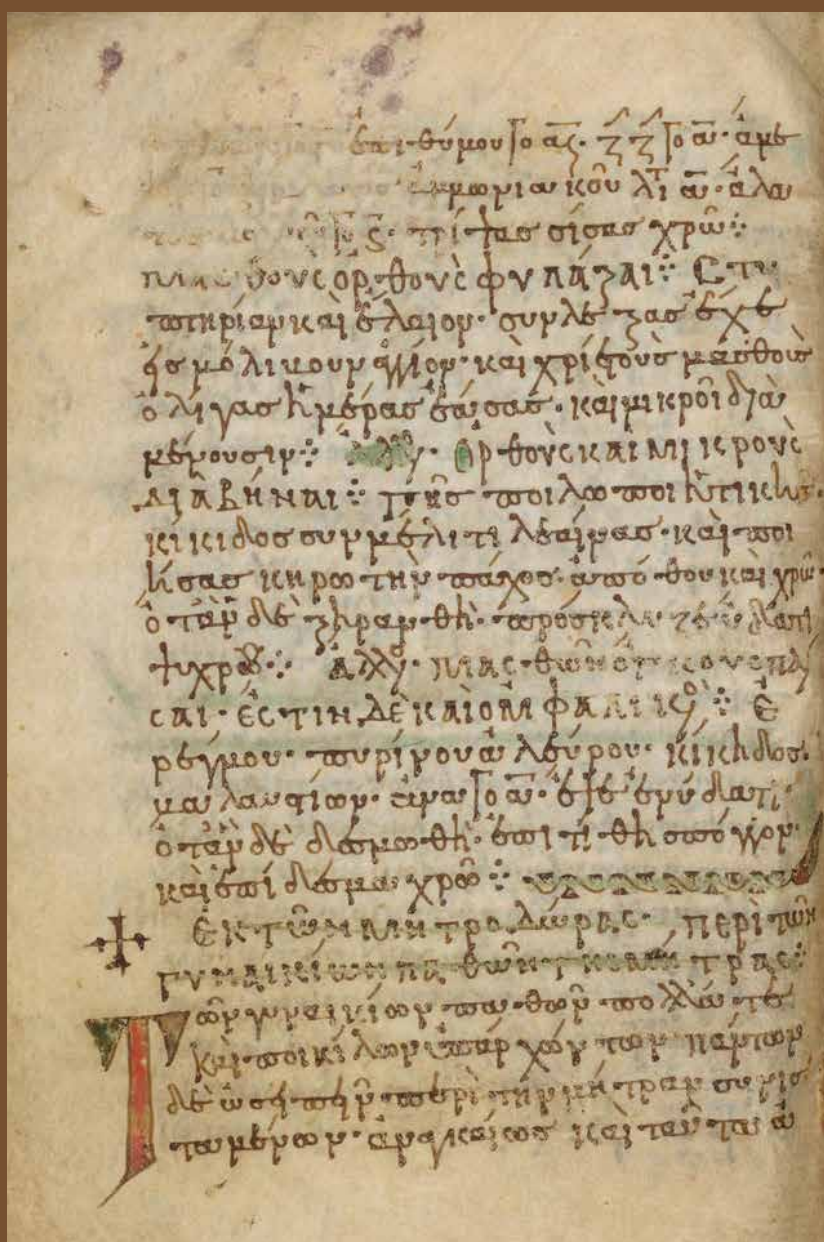
Metrodora je u svom djelu koristila logiku, posmatranje i iskustvo, a izbjegavala sujeverje i magijske prakse koje su tada bile česte. Neki naučnici smatraju da je bila pod uticajem Hipokrata, ali njene metode pokazuju i značajnu origi-

nalnost. Njeno ime i djelo sačuvani su u mnogim srednjovjekovnim rukopisima, a u savremenoj feminističkoj i istorijskoj analizi medicine Metrodora je često predstavljena kao ključna figura u borbi za priznavanje ženskog doprinosa nauci.

Kao iskusna babica opisala je mnoštvo prirodnih metoda za određivanje pola fetusa. U slučajevima teškog poroda, "histeričnim" trudnicama preporučila je mazanje bademovim uljem. Predlagala je terapije za liječenje menoragije i metroragije, histeričnog šoka, te savjetovala primjenu kaše od krompira pomiješane s guščjom masnoćom u obliku tampona, mali topljivi blok koji se stavlja u rodnicu za lokalno liječenje infekcije, ili kao kontracepcijsko sredstvo.

Uspijevala je da utvrdi moguće seksualno zlostavljanje, savladavši metodu dijagnostikovanja djevičanstva. Definisala je način dijagnostikovanja i liječenja ženskog steriliteta davanjem biljnih i hemijskih lijekova, davala uputstva za dojenje i proizvodnju majčinog mlijeka. Ponekad je slijedila metode liječenja Aleksandra iz Trallesa i koristila biljne tvari koje spominju Hipokrat (oko 460. do 370. p.n.e.) i Teofrast iz Eresosa (oko 371. do 287. p.n.e.). Koristila je intravaginalne i intrauretralne uture za liječenje lokalnih infekcija, a čak je uspjela da izvede i embriotomije mrtvih embrija kako bi spasila trudnice. Takođe se smatrala sposobnom da liječiti pretilost, bolesti bubrega i želuca.

Metrodora je bila među rijetkim hirurzima koji su izvodili estetske operacije, poput estetske rekonstrukcije grudi, lica i ponovnog

šivanja vaginalnog himena kako bi se stvorio osjećaj novog djevičanstva za zlostavljanje, odnosno grešne "nesretnice". U nastojanju da izliječi najsmrtonosniju bolest, zloćudni ulkus, ciroz, ili kako se danas naziva rak. Predlagala je hirurško liječenje raka dojke i materice, kao i inovativne hirurške operacije, a sve su to redom bile procedure daleko ispred njenog vremena.

Imala je i velik broj hirurških instrumenata na raspolaganju, po-

put sonde, spekuluma, hvataljki, strugala i skalpela, sličnih onima koji se koriste i danas.

Iako je istorija na neko vrijeme zaboravila ovu ženu, njeno ime danas ponovno zauzima zasluženo mjesto među velikanima medicine. Danas se Metrodora smatra pionirkom u oblasti ginekologije i simbolom ženske prisutnosti u ranoj medicinskoj nauci.

Ž. Raljić

Dr Tijana Tepić, ljekar, muzičar i pisac

POTREBA ZA SAZNAVANJEM JE ELIKSIR MLADOSTI

*Pred njom je dug
put koji zahtijeva
stalno učenje i mnogo
strpljenja. Ipak, otkrila
je i druge staze kojima
paralelno korača i to
veoma uspješno*

Pored medicine koju je izabrala za životni poziv, muzika i književnost su još dva široka polja interesovanja Tijane Tepić, na kojima je poznjela i prve uspjehe. Svira klavir i pjeva od svoje desete godine, objavila je muzički album *Izbavljenje od tuge*, autor je zbirke poezije *Jedna suza i zagrljaj u svijetu* i publikacije *Srpski ljekari XIX vijeka - pisci i kulturni poslenici*.

- U ovom poslu, čovjek se veoma brzo suočava sa sobom, u godinama kada mu je još toliko toga

nejasno. Raduje me sav taj pomalo težak proces u kojem je ljekar *osuđen* da zauvijek bude učenik, a ako mene pitate, bolji eliksir mladosti od stalne potrebe za saznavanjem - ne postoji.

Neko je davno rekao da je muzika lirska paučina između srca i mozga. Šta za vas predstavlja muzika?

Lijepa misao, ali ne bih rekla da je ta veza tako krhka kao paučina. Imajući priliku da u životu rano osjetim prije svega duhovnu mu-

ziku, gotovo sam sigurna da je ona jedan od najjasnijih znakova postojanja dvojake ljudske prirode. Drugim riječima, ljudi nisu samo biološka bića, a tajanstvenost procesa koje u nama izaziva slušanje, ili izvođenje muzike, jedan je od dokaza za pomenuto. Veza između srca i mozga, čovjeka i muzike je snažna i tajanstvena kao more.

Koliko dugo svirate, pjevate, da li u porodici imate muzičara i u kojoj mjeri ste uspjeli da se muzički obrazujete?

Sviram i pjevam od desete godine života. U porodici nemam muzičara, ali sam kroz zajednička *muziciranja* primijetila da moji ukućani imaju sluha. Odrasla sam u malom mjestu u kojem dugo nije bilo muzičke škole, tako da nisam prošla formalno muzičko obrazovanje, ali sam pohađala privatne časove kod jednog divnog i maštovitog profesora. Bila sam veoma nemirno i buntovno dijete kojem su časovi klavira pomogli u sticanju radne navike i poštovanju autoriteta van kuće.

Osim duhovne i narodne, etno muzike, kakva su vaša muzička interesovanja?

Sve što znam o pjevanju naučila sam u crkvenom horu i za pjevicom, slušajući sveštenike, vjeroučitelje, bogoslove. Takve, rekla bih, sasvim srećne okolnosti, oblikovale su moj glas kao podoban za izvođenje upravo duhovne ili etno muzike. Međutim, kada je u pitanju muzika slušam najrazličitiji spektar koji možete zamisliti. U svakom tražim smisao, razlog nastajanja, značenje zvuka

Dr Tijana Tepić: Veza između čovjeka i muzike je snažna i tajanstvena

i uopšte volim da razmišljam o idejnom procesu koji je doveo do neke melodije.

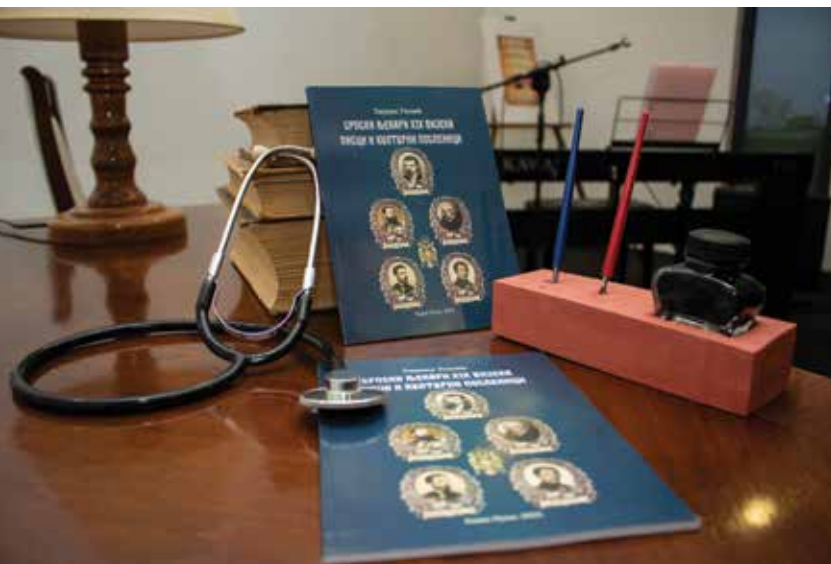
Pišete i poeziju. Jeste li uspjeli da sljubite ove dvije vrste umjetnosti?

Nažalost nisam. Možda zbog nedostatka ideje, dara, ili formalnog muzičkog znanja. U svakom slučaju, to bi bila jedna ozbiljna nadogradnja u mom dosadašnjem pokušaju da stvaram.

Osim zbirke *Jedna suza i zagrljaj u svijetu* i albuma *Izbavljenje od tuge, jeste li objavili još nešto u međuvremenu?*

Poslije albuma, objavila sam još jednu prigodnu publikaciju povodom obilježavanja 170 godina od rođenja dr Laze Lazarevića, pod nazivom *Srpski ljekari XIX vijeka - pisci i kulturni poslenici*. Cilj te male i skromne publikacije bio je da se kroz biografije pet ljekara, koji su svoj pečat ostavili i u književnosti, prije svega studenti podsjetite na ljepotu i snagu uzora koji su nepravedno zapostavljeni.

Biografije su pisane kombinacijom naučnog i literarnog stila, a publikacija je ugledala svjetlo dana na istoimenoj književno-muzičkoj večeri koju je podržalo mnogo mladih kolega, zbog čega sam veoma srećna i zahvalna.

Da li nastupate izvan Republike Srpske? Gdje ste sve do sada nastupali?

Ne mogu se pohvaliti čestim nastupima, posebno ne van Republike Srpske. Kao djevojčica nekoliko puta nastupila sam na Duhovnim večerima koje je organizovalo bratstvo manastira Miholjska Prevlaka kod Tivta. Ipak, gdje god da sam putovala, posebno ako se radilo o putovanjima vezanim za razmjene učenika ili studenata, trudila sam se da, shodno prilikama, naš kulturni identitet predstavim kroz muziku, nošenjem odjeće sa motivima

Zmijanjskog veza, ili jednostavno kroz razgovor o svemu tome.

Kako vaše kolege ljekari gledaju na vašu umjetničku stranu?

Do sada sam naišla samo na podršku i zdravu zainteresovanost. Iako sam na samom početku svog medicinskog puta, imam utisak

Imam utisak da je upravo ljekarima veoma potrebno umjetničko ili duhovno nadahnuće

da je upravo ljekarima veoma potrebno umjetničko ili duhovno nadahnuće, obzirom na prirodu posla, odricanje i trud koji je po-

trebno uložiti da bi se zadovoljili svi aspekti pomoći pacijentu.

Kakvi su vam planovi u muzici i poeziji?

Iskreno govoreći, nemam jasno definisanih planova, osim svijesti da su i muzika i poezija dva dara koje sam dužna podijeliti sa drugima uz oprez da ih gajim na pravi, nenametljivi način. Tek onda kada procijenim da kroz muziku ili pisanje mogu vaspitati i popraviti sebe, pa samim tim doprijeti i do drugih, znam da sam

na pravom putu.

Željko Raljić

GRMEČKI MARŠ PONOVO OKUPIO PLANINARE I LJUBITELJE PRIRODE

Na Grmeč se i ove godine penjalo oko hiljadu planinara, rekreativaca i ljubitelja prirode u 14. pohodu koji je organizovan 9. februara

U ovom pohodu po izuzetno lijepom i sunčanom danu učestvovalo je oko 50 planinarskih društava i različitih udruženja građana iz Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine. Ove godine učesnicima na stazi pridružio se i Petar Pećanac, naš proslavljeni planinar i prvi alpinista iz Republike Srpske i Bosne i Hercegovine, koji je 2007. godine osvojio najviši vrh svijeta Mont Everest 8. 848 mnv.

Organizatori ovog značajnog sportsko rekreativnog pohoda su Zavičajno udruženje Sanjana "Grmeč", koje postoji i djeluje u

Banjoj Luci, u saradnji s Planinarskim savezom Republike Srpske i lokalnom zajednicom sela Bravsko.

Ovaj događaj ima i svoju istorijsku simboliku jer se održava u znak sjećanja na herojsku borbu naroda Grmeča i Podgrmeča i na partizanske borbe u Drugom svjetskom ratu, koji su pružili snažan otpor fašističkom neprijatelju na početku Četvrte ofanzive u februaru 1943. godine i odbranili slobodnu teritoriju na području Grmeča. Nakon toga je slomljena neprijateljska ofanziva, stvoreni su preduslovi za oslobađanje

Sanskog Mosta i cijelog podgrmečkog kraja, što se i dogodilo u oktobru 1943. godine.

Kao i proteklih, tako je i ove godine u organizaciji Komisije za kulturu, sport i rekreaciju Komore doktora medicine Republike Srpske, veliki broj ljekara uzeo aktivno učešće na maršu. Oko 50-etak zdravstvenih radnika uglavnom ljekara, ali i srednjeg medicinskog kadra, u veseloj opuštenoj atmosferi putovalo je na relaciji Banja Luka -Bravsko, gdje se pridružilo ostalim grupama planinara koje su pristigle iz svih krajeva.

Evidentno je da je iz godine u go-

dinu broj ljekara, a i drugih medicinskih radnika, koji posjećuju ovu manifestaciju, sve veći, a njihovo prisustvo na ovakvim sportsko rekreativnim manifestacijama osim pojedinačnog učešća ima i širi edukativni kontekst.

Ljekari svojim učešćem na ova-koj manifestaciji, osim lične rekreativne aktivnosti, imaju priliku da svojim prisustvom utiču na podizanje zdravstvene svijesti stanovništva, a kao što znamo da je jedna od osnovnih aktivnosti svih zdravstvenih radnika aktivna promocija zdravlja i zdravog načina života.

Sam uspon na Crni vrh trajao je nekoliko sati i tom prilikom učesnici su prešli stazu ukupne dužine oko 20 kilometara i ukupne visinske razlike oko 700 m. Staza koja vodi do vrha bila je preki-ri-vena zaleđenim snježnim pokrivačem, koji je na nekim mjestima bio im-po-zat-ne visine -122 cm.

Ne postoji bolja i zdravija psihofizička aktivnost za ljudski organizam, nego što je planinarenje

Predsjednik Planinarskog saveza Republike Srpske ujedno i predsjednik Komisije za kulturu, sport

i rekreaciju Komore doktora medicine dr Neno Dobrijević navodi da je cilj organizacije ovakvih događaja promocija zdravlja i zdravih stilova života kao i promocija prirodnih ljepota naših planina.

U Kući Milanovića u Banja Luci, povodom obilježavanja Međunarodnog dana planina 11. decembra 2024. god. po prvi put održan je i simpozijum: "Planinarenje, ekologija, priroda i zdravlje" u organizaciji Planinarskog saveza Republike Srpske. Jedna od tema je bila i "Planinarenje i zdravlje".

Dr Neno Dobrijević ističe da savremeni život zbog ubrzanog

tempa i prevelike količine stresa polako uzima danak u ljudskom zdravlju.

- Predug boravak u zatvorenom prostoru, smanjena fizička aktivnost i nezdrav način ishrane dodatno ugrožavaju zdravlje, utiču na razvoj mnogih bolesti, a time značajno utiču i na život savremenog čovjeka. Ne postoji bolja i zdravija psihofizička aktivnost za ljudski organizam, nego što je planinarenje. Upravo ove činjenice predstavljaju najveću komparativnu prednost u odnosu na sve druge sportove, zato ne čudi da imamo sve veći priliv novih članova u

planinarsku zajednicu. Planinarenje je aktivnost koja se provodi u prirodi, a postoje istraživanja koja pokazuju da su ljudi koji provode više vremena u prirodi nego za računarom 50 posto kreativniji u rješavanju životnih problema i izazova, ističe Dobrijević.

Planinarski savez Republike Srbije je prošlu godinu završio sa 3.700 članova od toga 205 djece. Osim planinarenja kao osnovne aktivnosti, planinari se prepoznaju u njegovanju planinarske etike, razvijanje čovjekoljublja, nesebičnosti, ispravnog odnosa prema prirodi.

Na kraju ističemo da su zdravlje pojedinca, ispravan odnos prema prirodi i briga za njeno očuvanje univerzalne vrijednosti o kojima treba da vodi računa svaki pojedinac, svaki ljekar bio on planinar, ili ne.

Planinari svakako svojim primjerom pokazuju da su ove vrijednosti i planinarnje kao stil života upravo one aktivnost koje su najbolje za očuvanje psihofizičkog zdravlja i preveniraju mnoge bolesti.

Dr Neno Dobrijević

Prof. dr Marijana Kovačević

KLINIČKA PRAKSA I I URGENTNA MEDICINSKA POMOĆ

Medicinski fakultet Foča, Univerzitet u Istočnom Sarajevu, 2025.

Udžbenik „Klinička praksa I i urgentna medicinska pomoć“, urednice prof. dr Marijane Kovačević, namijenjen je studentima prve godine medicine i predstavlja temeljni obrazovni materijal za sticanje osnovnih kliničkih vještina i znanja iz oblasti urgentne medicine.

Djelo je podijeljeno u dva dijela: prvi, „Klinička praksa I“, obuhvata osnovne pojmove o zdravlju i bolesti, odnos pacijent-ljekar, kao i procjenu vitalnih parametara, pravilnu ishranu i higijenu pacijenata. Drugi dio, „Urgentna medicinska pomoć“, detaljno prikazuje

osnove prve pomoći, reanimaciju, postupke kod povreda, trovanja, ujeda, te imobilizaciju.

Knjiga je rezultat višegodišnjeg iskustva tima stručnjaka i koncipirana je jasno, sa praktičnim uputstvima i savremenim medicinskim pristupom. Prepoznata je kao dragocjen vodič ne samo studentima medicine, već i studentima stomatologije, zdravstvene njege i svim zdravstvenim radnicima. Strukturalno, stilom i edukativnim ciljem, udžbenik se nameće kao nezaobilazna literatura u kliničkoj edukaciji.

Prof. dr sci. med. Tatjana Bućma, Prof. dr Igor Sladojević

ANATOMSKE SPECIFIČNOSTI KAO OSNOVA FOKALNIH NEUROPATIJA GORNJEG EKSTREMITETA

Medicinski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci, 2024.

Ova monografija predstavlja vrijedan doprinos razumijevanju anatomskih osnova nastanka fokalnih neuropatija na području gornjih ekstremiteta.

Autori, dr Tatjana Bućma i dr Igor Sladojević, pristupaju temi kroz sintezu savremenih anatomskih saznanja i kliničkih iskustava, dajući poseban akcenat na anatomsku varijabilnost i predispozicije za kompresivne sindrome. Knjiga je sistematično koncipirana i obuhvata ključne anatomske regije ruke i nadlaktice, sa posebnim

osvrtnom na najčešće afektirane živce – n. medianus, n. ulnaris i n. radialis.

Uz jasne ilustracije i praktične opise, monografija ima visoku edukativnu vrijednost za studente, specijalizante neurologije, ortopedije, fizijatrije i sve zdravstvene profesionalce koji se bave bolestima perifernih nerava. Izdanje Medicinskog fakulteta u Banjoj Luci potvrđuje akademski kvalitet i značaj ove publikacije u regionalnoj medicinskoj literaturi.

Doc. dr Nina Rodić Vukmir

EPIDEMIOLOGIJA VIRUSNIH RESPIRATORNIH INFEKCIJA

Medicinski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci, 2024.

Knjiga "Epidemiologija virusnih respiratornih infekcija" autorice doc. dr Nine Rodić Vukmir pruža sustavan uvid u pojavu i širenje respiratornih virusnih oboljenja te metode njihove kontrole. Autorica, kao načelnica Službe za epidemiologiju Instituta za javno zdravstvo RS, ističe značaj praćenja epidemijskih trendova, primjene molekularnih tehnika u identifikaciji patogena i cijepljenja kao najefikasnije preventivne mjere.

Prema recenzijama, knjiga detaljno obrađuje strukturu i biologiju ključnih respiratornih virusa – adenovirusa, influenza, respiratornog sinci-

cijskog virusa, korona i rinovirusa, te objašnjava zašto su upravo ti virusi glavni uzročnici globalnih epidemija i pandemija. U predgovoru autorica naglašava važnost razumijevanja virusne promjenjivosti, koja omogućava pojavu novih sojeva za koje populacija nema imunitet, što ubrzava širenje bolesti.

Recenzenti hvale konkretnost pristupa: jasno su opisane epidemiološke metode, praćenje mutacija virusa, te uloga cjepiva i terapijskih strategija. Posebno se ističe važnost kontinuiranog praćenja (surveillance) i imunizacije u porastu imunizacijske svijesti tokom

Europske sedmice imunizacije.

Knjiga je koncizan, ali i sveobuhvatan vodič studentima epidemiologije i zdravstvenim radnicima u regiji, nudi jasan pogled na uzročnike, širenje i prevenciju virusnih respiratornih infekcija i naglašava ključnu ulogu javnozdravstvene strategije u zaštiti populacije.

Prof. dr sci. Daliborka Tadić

DIFERENCIJALNA DIJAGNOZA MULTIPLE SKLEROZE

Medicinski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci, 2024.

Knjiga „Diferencijalna dijagnoza multiple skleroze“ bavi se složenim izazovima razlikovanja multiple skleroze (MS) od niza drugih neuroloških, vaskularnih, infektivnih, autoimunih, metaboličkih i psihijatrijskih bolesti. MS je kronična, inflamatorna, autoimuna bolest središnjeg živčanog sustava, karakterizirana progresivnom demijelinizacijom mozga i leđne moždine, kao i kliničkim slikama poput vidnih smetnji, parestezija, mišićne slabosti, spastičnosti i urinarnih poremećaja.

Kroz pregled predgovora i recenzija, autorica ističe kako ni jedan pojedinačni test (EMG, MR, analiza likvora) nije patognomoni-

čan za MS – potrebno je pomno ispitati anamnezu, klinički status i parakliničke nalaze. U diferencijalnoj dijagnostici ističu se: tumori i vaskularna oboljenja (npr. AV malformacije, vaskulitisi), infektivne bolesti (HTLV-1, HIV, sifilis, borrelijoza), traumatske promjene (hernija diska), autoimune bolesti (ADEM, NMO, reumatoidni artritis, APS, SLE, Sjögrenova i Behçetova bolest, sarkoidoza), metabolički poremećaji (manjak B12, centralna pontina mijelinoliza), psihijatrijske bolesti (konverzivni poremećaji) i dr.

Recenzije naglašavaju važnost kontinuiranog praćenja pacijenta i kombinovanja različitih dijagno-

stičkih modaliteta pri postavljanju pouzdane dijagnoze kako bi se izbjegli pogrešni nalazi i neadekvatno liječenje. Knjiga služi kao vrijedan vodič specijalistima različitih disciplina – neurologiji, imunologiji, radiologiji i kliničkoj medicini – u sistematičnoj evaluaciji pacijenata u sumnji na MS, nudeći jasan pregled dijagnostičkog procesa i potencijalnih dijagnostičkih zamki.

S tugom i poštovanjem opraštamo se od naših dragih kolega, stručnjaka

DR LJILJANA MILJUŠ

Rođena je 25. septembra 1938. godine u Zagrebu. Medicinski fakultet je završila 1966. godine u Zagrebu. Specijalizaciju iz pedijatrije završila je takođe u Zagrebu 1977. godine. Dio radnog vijeka provela je u Opštoj Bolnici „Dr Mladen Stojanović“ u Prijedoru. Preminu-

la je 2024. godine.

DR RADENKO INDIĆ

Rođen 11. februara 1963. godine u Prijedoru. Medicinski fakultet završio je u Banjoj Luci 1987. godine. Specijalistički ispit iz anesteziologije sa reanimatologijom položio je 1999. godine na Medicinskom fakultetu u Banjoj Luci. Bio je zaposlen u Opštoj bolnici

„Dr Mladen Stojanović“ u Prijedoru. Preminuo je 2024. godine.

DR NEVENKA ZRILIĆ – GUZIJAN

Rođena 11. septembra 1949. u Glamoču. Medicinski fakultet u Beogradu završila je 01. jula 1975. godine. Specijalizaciju iz školske medicine je završila u Sarajevu 1985. godine, a doedukaciju iz porodične medicine u Banjoj Luci 2004. godine. Svoj radni vijek je

provela u Domu zdravlja Banja Luka. Preminula je 20. januara 2025. godine.

DR SANJA MALIDŽAN – VIŠEKRUNA

Rođena 06. septembra 1963. godine u Banjoj Luci. Medicinski fakultet završila je 1989. godine u Banjoj Luci. Specijalistički ispit iz oftalmologije završila je 1999. godine na Medicinskom fakultetu u Banjoj Luci. Bila je zaposlena u „Lensoptik“. Preminula je 14.

aprila 2025. godine.

Ostaće upamćena kao ljekar izrazite posvećenosti i stručnosti, koja je svojim znanjem i toplinom ostavila dubok trag u struci i sjećanju njenih pacijenata.

i humanista, članova Komore doktora medicine Republike Srpske

DR ALEKSANDRA GOVEDAROVIĆ

Rođena je 1967. godine. Diplomirala je na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci 1992. godine, a 2003. godine specijalizirala na Institutu za ginekologiju i akušerstvo u Beogradu.

U periodu od 1992. do 1996. godine radila je kao asistent na Medicinskom fakultetu, Katedra za biohemiju i fiziologiju, potom kao ljekar specijalista u banjalučkom Domu zdravlja Banjaluka. Od 1998. godine kao ljekar specijalista Klinike za ginekologiju i akušerstvo.

Posljednjih šest godina radnog vijeka provela je u ZU MEDICO-S, članica grupacije Pronatal. Preminula je 26. februara 2025. godine.

DR NEMANJA ANDRIĆ

Rođen 16. septembra 1992. godine u Trebinju. Medicinski fakultet u Beogradu završio je 2018. godine. Specijalizaciju iz oftalmologije dobio je ispred JZU Bolnica Trebinje gdje je i bio zaposlen.

DR DRAGAN ELEK

Rođen je u Sarajevu 1962. godine, gdje je završio Medicinski fakultet. Specijalizaciju iz urgentne medicine je završio 2003. godine. Nakon dolaska u Modriču zaposlio se u Domu zdravlja, u kojem je radio kao načelnik Službe hitne medicinske pomoći - specijalista

urgentne medicine i porodični ljekar.

Pacijenti i građani Modriče pamtiće ga po profesionalnom i stručnom odnosu, ali i po osmijehu, povjerenju koje je ulijevao i nepostednosti u komunikaciji.

PRIM. DR SLOBODAN BALABAN

Rođen je 21. januara 1942. godine u Prijedoru. Diplomirao je na Medicinskom fakultetu Univerziteta Sarajevu, kao jedan od najboljih studenata svoje generacije. Specijalizaciju iz oftalmologije završio je u Zagrebu. Radni vijek je proveo u Opštoj Bolnici „Dr Mladen

Stojanović“, kao dugogodišnji načelnik Oftalmološke službe. Učestvovao je na velikom broju domaćih i internacionalnih stručno-naučnih skupova. Bio je predsjednik i aktivni član Teniskog kluba “Dr Mladen Stojanović”. Završio je nižu muzičku školu “Savo Balaban”, spajajući tako umjetnost i nauku.

ANESTEZIJA

11th World Congress on Anesthesia and Critical Care

Date: July 21-22, 2025

Location: Paris, France

Website: <https://anesthesia.conferenceseries.com/>

42nd Annual Congress of the European Society of Regional Anaesthesia and Pain Therapy (ESRA)

Date: Sept 10-13, 2025

Location: Oslo, Norway

website: <https://esracongress2025.com>

GINEKOLOGIJA

FIGO Cape Town 2025

Location: Cape Town

Date: Oct 05-09, 2025

Website: www.figo2025.org

World Gynecology Congress

Date: 25-27 August 2025

Location: Paris, France

Website: <https://www.gynecologycongress.org/>

33rd World Congress on Controversies in Obstetrics, Gynecology & Infertility (COGI)

Date: Nov 27-29, 2025

Location: Rome, Italy

Website: <https://cogi-congress.org/2025-rome-italy/>

GASTROENTEROLOGIJA

Liver Congress 2025

Date: May 7, 2025 - May 10, 2025

Location: Amsterdam, Netherlands

Website: <https://www.easlcongress.eu/>

World Gastroenterology Congress

Date: 25-27 August 2025

Location: Paris, France

Website: <https://www.worldgastrocongress.org/>

IFSO World Congress 2025

Date : September 9, 2025 - September 12, 2025

Location: Santiago, Chile

Website: <https://ifso2025.org/>

EUS-ENDO International Live Course 2025

Date: September 11, 2025 - September 13, 2025

Location: Strasbourg, France

Website: <https://eus-endo.org/>

21st World Congress for Esophageal Diseases

Date: September 18, 2025 - September 20, 2025

Location: Brisbane, Australia

Website: <https://isde-congress.net/>

UEG Week 2025

When: October 4, 2025 - October 7, 2025

Location: Berlin, Germany

Website: <https://ueg.eu/week>

DERMATOLOGIJA

XIV International Congress of Dermatology (ICD)

Date: June 18 - 21, 2025

Location: Rome, Italy

Website: <https://www.icd2025rome.org/>

24th ESPD Congress

Date: May 30-31, 2025

Location: Brussel, Belgium

Website: <https://www.espd.info/espd2025>

13th World Congress on Itch

Date: October 12-14, 2025

Location: Heidelberg, Germany

Website: <https://wci2025.com/>

15th Georg RAJKA International Symposium on Atopic Dermatitis (ISAD)

Location: Melbourne

Date: 24-26 October 2025

Website: <https://isad.org/rajka-symposium/rajka-2025-15th-georg-rajka-international-symposium-on-atopic-dermatitis-melbourne>

HIRURGIJA

33rd international congress of the European Association for Endoscopic Surgery (EAES)

Location: Belgrade, Serbia

Date: 17 June – 20 June 2025

Website: <https://eaes.eu/eaes-annual-congress/>

World Surgery Congress

Date: 25-27 August 2025

Location: Paris, France

Website: <https://www.surgerycongress.org/>**2nd World Congress on Surgery, Surgeons & Anesthesia**

Location: Zurich, Switzerland

Date: June 24-25, 2025

Website: <https://www.frigateconferences.com/surgery-surgeons-anesthesia>**International Conference on Advancements in Surgery and Anaesthesia**

Date: November 07-08, 2025

Location: Dubai, UAE

Website: <https://www.surgerycongress.scientexconference.com/>**PEDIJATRIJA****37th European Pediatrics Congress**

Date: May 15-16, 2025

Location: Paris, France

Website: <https://kindcongress.com/event/euro-pediatrics-2025/>**World European Congress on Pediatrics and Neonatal**

Location: Rome, Italy

Date: October 13-15, 2025

Website: <https://ciencimeetings.com/euro-pediatrics>**36th European Pediatrics Conference**

Date: October 20-21, 2025

Location: Barcelona, Spain

Website: <https://europe.pediatricsconferences.org/>**11th Congress of the European Academy of Paediatric Societies (EAPS 2025)**

Date: 18-20 October 2025

Location: Lisbon, Portugal

Website: <https://eaps2025.kenes.com/welcome-letter/>**ENDOKRINOLOGIJA****6th Edition of World Congress on Endocrinology, Diabetes and Metabolism (EDM-2025 Congress)**

Date: Jun 23 - 24, 2025

Location: Prague, Czech Republic

Website: <https://endocrine-diabetes.org/>**15th World Congress on Endocrinology and Diabetes**

Date: July 29-30, 2025

Location: Paris, France

Website: <https://kindcongress.com/event/endocrinology-congress-2025/>**KARDIOLOGIJA****World Cardiology Congress 2025**

Date: June 11-12, 2025

Location: Zurich, Switzerland

website: <https://cardiology.inovineconferences.com/>**24th Annual Hawaii CV Symposium**

Date: October 8-11, 2025

Location: Hawaii, USA

Website: <https://ehsymposiums.com/>**TCT 2025 (Transcatheter Cardiovascular Therapeutics)**

Date: October 25-28, 2025

Location: San Francisco, California

Website: <https://www.crf.org/crf/news-and-events/events-calendar>**5th World Heart Congress**

Date: November 12-13, 2025

Location: Barcelona, Spain

Website: <https://heartcongress.org/>**ESC Congress 2025**

Date: 29 August - 01 September 2025

Location: Madrid, Spain

Website: <https://www.escardio.org/>

NEUROLOGIJA

XXVII World Congress of Neurology (WCN 2025)

Location: Seoul, South Korea
Date: 12-15 October 2025
Website: <https://wcn-neurology.com>

9th International Conference on Neurology and Brain Disorders

Date: September 15-17, 2025
Location: Los Angeles, USA
Website: <https://neurologyconferences.org/>

14th EuroNeuro

Location: Paris, France
Date: June 25-27, 2025
Website: <https://euroneuro2025.com>

NEFROLOGIJA

62nd ERA Congress

Date: June 4-7, 2025
Location: virtual and live in Vienna, Austria
Website: <https://www.era-online.org/events/vienna-2025/>

International Nephrology Congress

Date: 27-29 October 2025
Location: Barcelona, Spain
Website: <https://www.nephrologycongress.org/>

REUMATOLOGIJA

EULAR 2025 Congress

Location: Barcelona, Spain
Date: 11-14 June 2025
Website: <https://congress.eular.org/>

HEMATOLOGIJA

30th EHA Congress

Location: Milan, Italy
Date: June 12-15, 2025
Website: <https://ehaweb.org/congress/eha2025-congress/>

23rd World Hematology Congress

Date: July 07-08, 2025
Location: Zurich, Switzerland
Website: <https://hematology.insightconferences.com/>

International Conference on Hematology and Blood Disorders

Date: October 20-21, 2025
Location: Dubai, UAE
Website: <https://scisynopsisconferences.com/hematology>

PSIHIJATRIJA

Addiction World Conference

Date: September 05-07, 2025
Location: Boston, United States
Website: <https://www.addictionworldconference.com/>

25th WPA World Congress of Psychiatry

Location: Prague, Czech Republic
Date: October 5-8, 2025
Website: <https://wcp-congress.com/>

Depression and Psychiatry Conference

Date: November 24-25, 2025
Location: Dubai, United Arab Emirates
Website URL: <https://depression.plenareno.com/>

2001
Комора доктора медицине
Републике Српске

